

Over de aanwezigheid van de Grote oeverspin, *Dolomedes plantarius* (Clerck, 1757), in het Mariahof (Bree, België) na de ingrijpende herinrichtingswerken

Marc Janssen

Weg naar Ellikom 128, 3670 Meeuwen.

Summary

With the aid of two modified floating pitfall traps used at the recently rearranged fishing ponds at Mariahof, the presence of Dolomedes plantarius is confirmed.

Résumé

La présence de Dolomedes plantarius est confirmée à Mariahof, un étang de pêche récemment réarrangé avec l'aide de quelques pièges à Barber flottants.

Samenvatting

De aanwezigheid van Dolomedes plantarius op de pas heringerichte vijvers van Mariahof kon bevestigd worden door gebruik te maken van enkele drijvende bodemvallen.

Inleiding

'Mariahof', gelegen langs de Abeek in het N-O van de provincie Limburg, maakt sinds kort deel uit van het grensoverschrijdende natuurgebied 'Kempbroek'. Het is een ecologisch waardevol laagveen vijvergebied, tot voor kort in privébezit, en nu in handen van Natuurpunt en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Jarenlang werd de grote vijver voornamelijk als visvijver gebruikt. Ook nam de verbossing steeds meer toe met nefaste invloed op de bijzondere zeggevegetaties (*Carex* spp.). Na de overname door Natuurpunt en met steun van Europese Life + fondsen (Natura 2000-netwerk) kon er een gepast beheer tot stand komen. Dit resulteerde in grootschalige herinrichtingswerken die in het najaar van 2013 startten met het droogleggen van de grote vijver (+/- 23ha.) gedurende meerdere maanden, waarna het machinaal verwijderen van de boomopslag, het aanpassen van het sluiscomplex en het modelleren van de te steile oevers volgde. Voor aanvang van het broedvogelseizoen (voorjaar 2014) kon de vijver terug gevuld worden (Fig. 1).

Door gericht te zoeken tussen de grote zeggevegetaties (*Carex* spp.) werd in mei 2012 (voor de herinrichtingswerken) nog steeds de Grote oeverspin aangetroffen (JANSSEN, 2013).

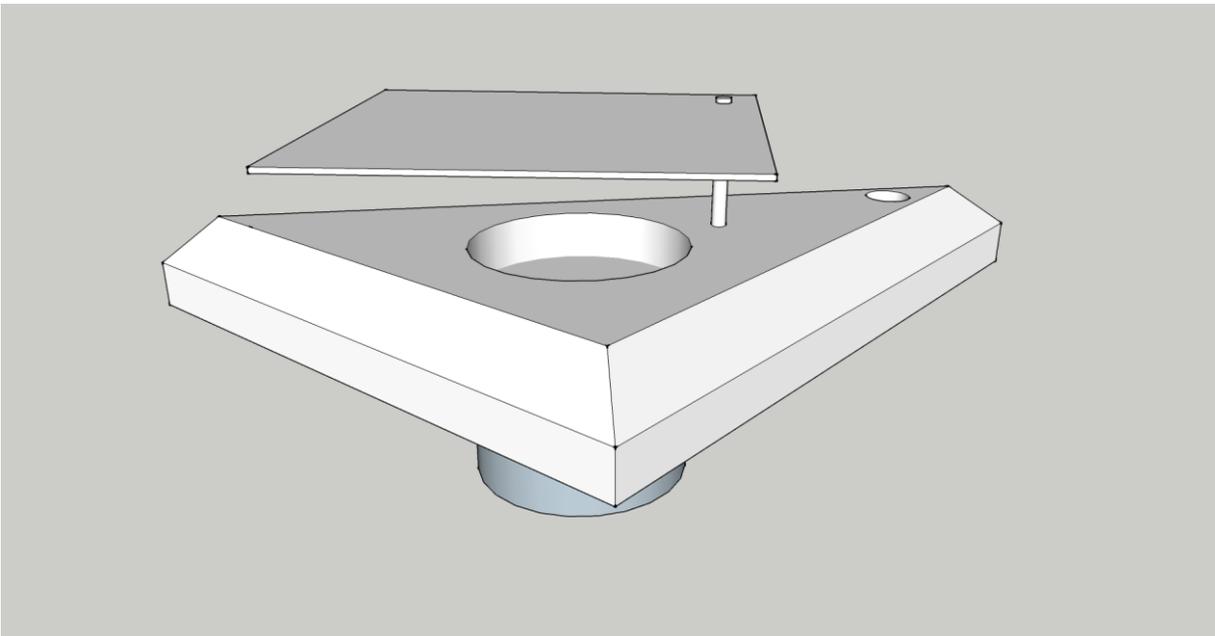
Deze bijdrage bespreekt de status van *Dolomedes plantarius* na de toch wel drastische ingrepen op het terrein.

Methode

Het bemonsteren van oeervervegetaties van stilstaande wateren zoals vijvers en vennen is niet altijd zo eenvoudig. Het risico van een nat sleepnet is aanzienlijk; handmatig verzamelen is erg tijdrovend en de klassieke bodemval aan de oever plaatsen is ook lang niet altijd doeltreffend omwille van fluctuerende waterstanden. Een variant op de gewone ingegraven vangpot, namelijk de zogenaamde 'drijvende bodemval' werd gedurende enkele maanden (mei – juli 2014) getest in het vijvercomplex Mariahof. De 'drijvende bodemval' is in feite een driehoekig stuk isolatie (styrofoam 40 mm. dikte) met afgeschuinde randen, voorzien van een opening (doormeter 89 mm.) voor de glazen pot; een afdakje tegen regen en bladafval en tenslotte een opening voor fixatie in de bodem. Deze laatste doorboring is duidelijk groter dan

Figuur 1: *Zicht op de grote vijver na de herinrichtingswerken (foto Marc Janssen).*

Figuur 2: *Schematische voorstelling van de drijvende bodemval: driehoekig stuk isolatie (260 x 300 x 400 mm., dikte 40 mm.), voorzien van een opening voor de bodemval met afdakje en een opening voor fixatie in de bodem.*

Figuur 3: Drijvende bodemval te Mariahof (foto Marc Janssen).

het bevestigingsmiddel omwille van het wisselende waterpeil (Fig. 2). Zo kan het geheel mee drijven op het water (Fig. 3). Als conserveringsmiddel werd zoals gebruikelijk met bodemvallen een formoloplossing gebruikt.

Resultaten

Omwille van onder meer het broedvogelseizoen werden pas op 20 mei 2014 twee drijvende bodemvallen geplaatst. Eén in de pas heringerichte grote vijver tussen enkele opkomende waterplanten, dicht bij de nog vrijwel naakte oever. De andere als controle in een nabijgelegen vijver van ANB, waar men geen werkzaamheden heeft uitgevoerd. Na de eerste lediging op 9 juni 2014 werd de 'controle' bodemval ook langs de gemodelleerde oever in het water gefixeerd (Fig. 3).

Tabel 1 geeft een overzicht van de spinnen, bekomen met de twee drijvende bodemvallen in de grote vijver van Mariahof over de volledige bemonstering (20 mei – 30 juli 2014). Tabel 2 geeft de vangstresultaten weer van de 'controle' waterbodemval in de vijver van ANB (20 mei – 9 juni 2014). Nomenclatuur volgens de soortenlijst van BOSMANS (2009), met aanduiding van de Rode lijststatus (K = kwetsbaar, B = bedreigd, Mub = met uitsterven bedreigd) (MAELFAIT *et al.*, 1998).

Over de hele vangperiode (20 mei – 30 juli 2014) werden te Mariahof 180 spinnen verzameld in twee drijvende bodemvallen, waarvan enerzijds 160 exemplaren uitsluitend in de grote heringerichte vijver, en anderzijds 20 individuen in de controleval.

De soortendiversiteit op de vijver van Mariahof is nog beduidend kleiner dan op de controlevijver van ANB, namelijk 6 tegenover 10 spinnensoorten. Dit wordt nog versterkt door de verschillen in vangtijd, namelijk 71 tegenover 20 dagen.

Dit kleinschalige onderzoek leverde in totaal 13 spinnensoorten op, waarvan er 5 zijn opgenomen in de Vlaamse rode lijst (MAELFAIT *et al.*, 1998).

Opvallend is het voorkomen van de Grote oeverspin zowel reeds in de pas omgevormde vijver alsook in de nabijgelegen ANB-vijver. Opmerkelijk is ook het relatief grote aantal (113 specimens) Poelpiraat (*Pirata piraticus*) die de hervormde oeverzones koloniseren.

Tabel 1. Overzicht van de spinnen gevangen te Mariahof (grote vijver) met 2 drijvende bodemvallen in de periode 20 mei – 30 juli 2014.

		MM	WW	RL
LYCOSIDAE	WOLFSPINNEN			
<i>Pirata piraticus</i> (Clerck, 1757)	Poelpiraat	92	21	
<i>Pirata piscatorius</i> (Clerck, 1757)	Grote piraat	2		B
<i>Pirata tenuitarsis</i> Simon, 1876	Veenpiraat	4	1	Mub
PISAURIDAE	KRAAMWEBSPINNEN			
<i>Dolomedes plantarius</i> (Clerck, 1757)	Grote oeverspin	6	1	Mub
LINYPHIIDAE	DWERG- HANGMATSPINNEN			
<i>Erigone atra</i> Blackwall, 1833	Storingsdwergspin	1		
<i>Gnathonarium dentatum</i> (Wider, 1834)	Knobbeldwergtandkaak	1		

Tabel 2. Overzicht van de spinnen gevangen te Mariahof (vijver ANB: geen beheerswerken uitgevoerd), met 1 drijvende bodemval in de periode 20 mei – 9 juni 2014.

		MM	WW	RL
CLUBIONIDAE	STRIJKZAKSPINNEN			
<i>Clubiona phragmitis</i> C.L.Koch, 1843	Rietzakspin	6	1	
LYCOSIDAE	WOLFSPINNEN			
<i>Pardosa lugubris</i> (Walckenaer, 1802)	Zwartstaartboswolfspin		1	K
<i>Pardosa prativaga</i> (L.Koch, 1870)	Oeverwolfspin		1	K
<i>Piratula hygrophilus</i> Thorell, 1872	Bospiraat	1		
<i>Pirata piraticus</i> (Clerck, 1757)	Poelpiraat	4		
PISAURIDAE	KRAAMWEBSPINNEN			
<i>Dolomedes plantarius</i> (Clerck, 1757)	Grote oeverspin	2		Mub
TETRAGNATHIDAE	STREKSPINNEN			
<i>Pachygnatha clercki</i> Sundevall, 1823	Grote dikkaak	1		
LINYPHIIDAE	DWERG-HANGMATSPINNEN			
<i>Bathyphantes gracilis</i> (Blackwall, 1841)	Gewoon wevertje		1	
<i>Gnathonarium dentatum</i> (Wider, 1834)	Knobbeldwergtandkaak		1	
<i>Tenuiphantes zimmermanni</i> (Bertkau, 1890)	Boswevertje	1		

Besluit

Algemeen kunnen we stellen dat *Dolomedes plantarius* de ingrijpende werkzaamheden te Mariahof goed heeft doorstaan, en lijkt de kortlopende proef met de drijvende bodemval geslaagd.

Dankwoord

Veel dank aan R. Moors (conservator) voor de toelating tot onderzoek op Mariahof, W. Walraven voor de praktische hulp en begeleiding op het terrein en tenslotte W. Janssen voor de hulp met de IT- multimedia.

Referenties

- BOSMANS, R., 2009. Een herziene soortenlijst van de Belgische spinnen. *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 24 (1-3): 33- 58.
- JANSSEN, M., 2013. Over enkele zeldzame spinnen in Vlaanderen en België. *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 28 (1-2): 29-31.
- MAELFAIT, J.-P., BAERT, L., JANSSEN, M. & ALDERWEIRELDT, M., 1998. Red list for the spiders of Flanders. *Bulletin van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Entomologie*, 68: 131-142.

First record of *Emblyna brevidens* (Kulczyński, 1897) (Araneae : Dictynidae) for Belgium

Pierre Oger

Rue du Grand Vivier 14, 4217 Héron (Belgique) – pierre55@skynet.be

Summary

A new species to Belgium, *Emblyna brevidens* (Kulczyński, 1897), has recently been found in the natural reserve De Maten in Genk.

Keywords : Belgium, De Maten, Genk, new species.

Résumé

Une espèce nouvelle pour la Belgique, *Emblyna brevidens* (Kulczyński, 1897), a été récemment trouvée dans la réserve naturelle De Maten à Genk.

Mots-clés : Belgique, De Maten, Genk, nouvelle espèce.

Samenvatting

Een nieuwe soort voor België, *Emblyna brevidens* (Kulczyński, 1897), werd onlangs in het natuurgebied De Maten in Genk gevonden.

Sleutelwoorden : België, De Maten, Genk, nieuwe soort.

Examined material

One female was found using a vacuum collector, on the 05th of May 2014, in a peat-bog habitat with scattered pine-tree, oak, willow and alder swamp.

One male and one female were found, on the 19th of May 2014, by beating branches of willows (*Salix* sp) at the same place.

Google earth coordinates: 50.946158, 5.436103

Taxonomy

Dictyna b. Kulczyński, in Chyzer & Kulczyński, 1897: 312, pl. 10, f. 65 (Dm).

Dictyna b. Simon, 1914a: 55, 57, 65, f. 112, 120 (mf).

Dictyna b. Schenkel, 1929c: 335, f. 1 (f).

Dictyna b. Schenkel, 1930b: 4, f. 1a-c (m).

Dictyna b. Loksa, 1969: 45, f. 26H, 28F-H, 34A-C (mf).

Dictyna (E.) b. Wunderlich, 1975b: 45, f. 12-17 (Tmf from *Dictyna* s. str.).

E. b. Miller & Svaton, 1978: 1, pl. I, f. 1-7 (mf).

E. b. Trotta, 2005: 164, f. 253-254 (mf).

E. b. Hajdamowicz et al., 2007: 21, f. 2a-e (mf).

Geographical distribution

Emblyna brevidens is a palearctic spider already reported from several European countries: France, Germany, Poland, Czech Republic, Slovakia, Hungary, Romania, Serbia, Montenegro, Kosovo, Italy, Estonia and Finland (Araneae – Spiders of Europe 2014) (PLATNICK, 2014).

Consequently the find of *E. brevidens* in Belgium comes as no surprise.

The natural reserve De Maten in Genk has a rich arachnofauna (more than 300 species recorded to date) and although some studies have been carried out on site by different Belgian arachnologists (JANSSEN, 1980), it is surprising that new species can still be found.

Phenology and Biology

SIMON (1914) mentions he usually found this spider on alder during spring.

HAJDAMOWICZ *et al.* (2007) reports : "One male of *Emblyna brevidens* was found in the May-June period, on the edge of a large ca. 2 ha peatbog with *Salicetum pentandro-cinereae*, surrounded by wet alder forest."

The Belgian specimens have also been found in a similar habitat around the same period (May).

The habitus of this spider can easily be confused with that of *Dictyna* species. This may partly explain why it is not often found.

Description

A complete description of the species can be found in SIMON (1914), WUNDERLICH (1975), MILLER & SVATTON (1978) and HAJDAMOWICZ *et al.* (2007).

Measurements of the found specimens:

	Length of the prosoma	Width of the prosoma	Total length
Female 1	0.84 mm	0.65 mm	2.53 mm
Female 2	0.89 mm	0.68 mm	2.38 mm
Male	0.98 mm	0.79 mm	2.02 mm

Acknowledgements

I would like to thank Jaak Luys, conservator of the Natural Reserve De Maten in Genk, who allowed me to prospect.

My thanks also go to Johan Van Keer and Robert Bosmans who confirmed my determination, Theo Blick who sent me useful publications and Koen Van Keer who kindly reviewed and corrected my article.

Note: All photographs have been made through microscope (vulva) or stereo microscope (habitus and epigyne).

Female habitus

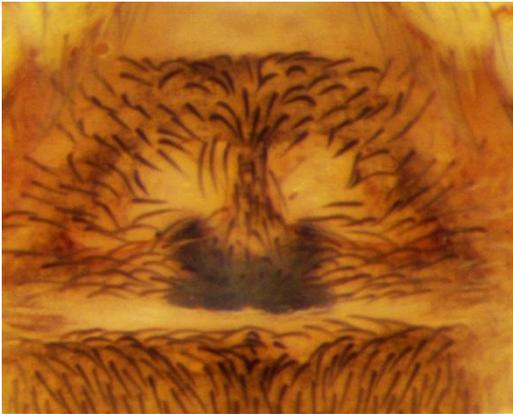

Dorsal view (© P. Oger)

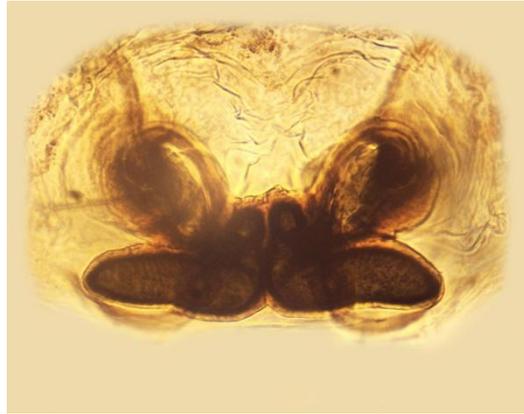

Ventral view (© P. Oger)

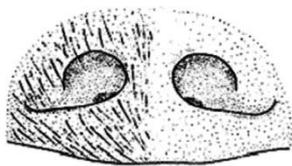
Female genitals

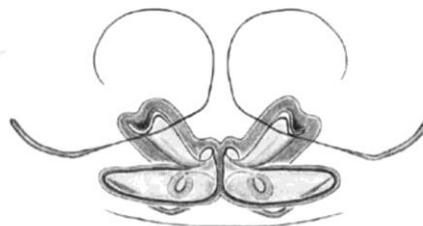
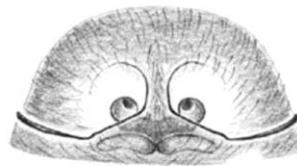
Epigyne (© P. Oger)

Vulva dorsal view (© P. Oger)

Epigyne (above) and vulva (below) after Loksa 1969

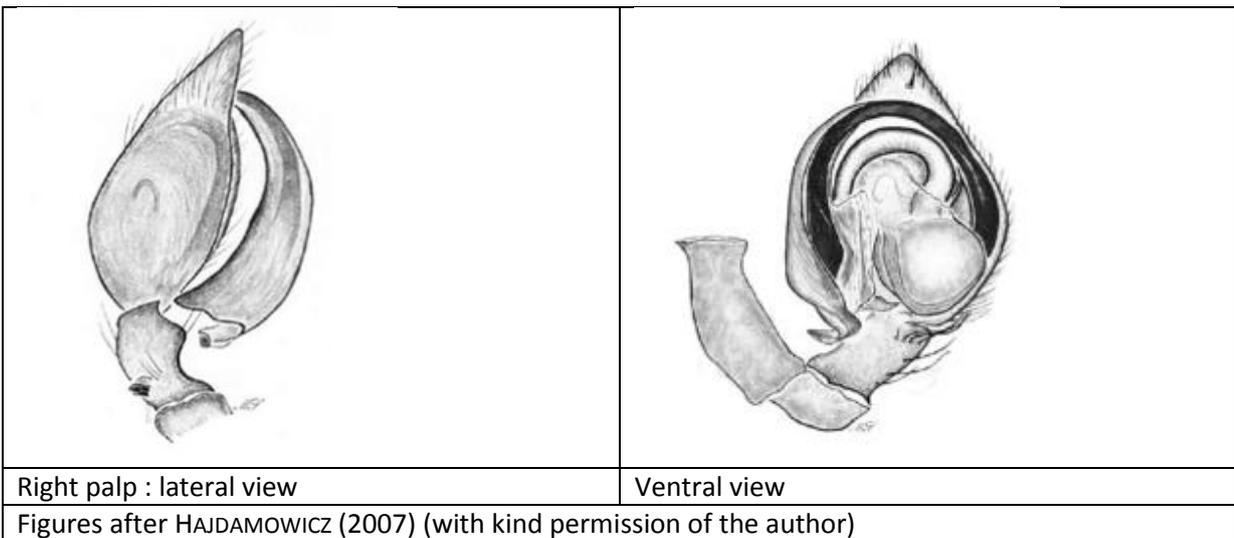
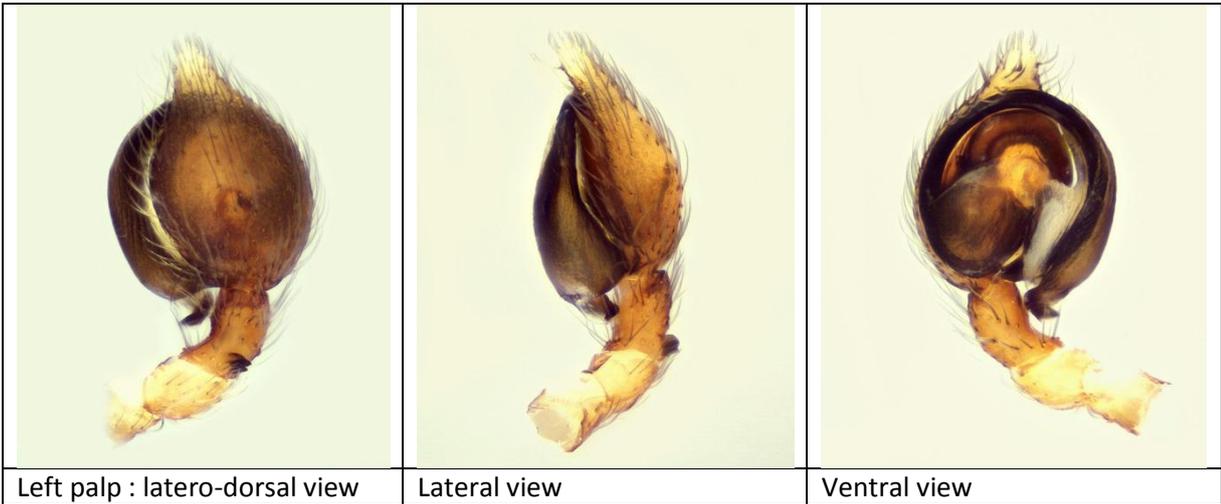

Epigyne (above) and vulva (below) after Hajdamowicz 2007 (with kind permission of the author)

Male habitus

Male genitals

References

- Araneae – Spiders of Europe (2014). Online at <http://www.araneae.unibe.ch/>
- HAJDAMOWICZ, I., STANSKA, M., ZALEWSKI, M. & CIURZYCKI, W., 2007. *Emblyna brevidens* (Araneae: Dictynidae) in the Mazurian Lake District (NE Poland) - rediscovered in Poland. *Arachnologische Mitteilungen*, 33: 21-24.
- JANSSEN, M., 1980. Spinnenfauna in het natuurreserveaat 'De Maten' Genk, Limburg-België. 1-15 (Rapport)
- LOKSA, I., 1969. Pokok I - Araneae I. *Fauna Hungariae*, 97: 2.1-2.133.
- MILLER, F. & SVATON, J., 1978. Einige seltene und bisher unbekannte Spinnenarten aus der Slowakei. *Annotationes Zoologicae et Botanicae*. Bratislava, 126: 1-19.
- PLATNICK N. I., 2014. The World Spider Catalog, version 14.5. American Museum of Natural History. online at <http://research.amnh.org/iz/spiders/catalog>.
- SIMON, E., 1914. Les arachnides de France. Synopsis générale et catalogue des espèces françaises de l'ordre des Araneae; 1re partie. Paris, 6: 1-308.
- TROTTA, A., 2005. Introduzione al ragni italiani (Arachnida Araneae). *Memorie della Società Entomologica Italiana*, 83: 3-178.
- WUNDERLICH, J., 1975. Dritter Beitrag zur Spinnenfauna Berlins (Arachnida: Araneae). *Sitzungsberichte der Gesellschaft Naturforschender Freunde zu Berlin (N.F.)*, 15: 39-57.

The arachnofauna (Arachnida) of a marshy river valley situated at Viesville (Province of Hainaut)

Léon Baert¹, Luc Vanhercke² & Pol Limbourg¹

¹Royal Belgian Institute of Natural sciences,
O.D. Taxonomy & Phylogeny, Vautierstraat 29, B-1000 Brussels, Belgium.

²Emiel Poetoustraat, B-9030 Mariakerke, Belgium.

Summary

Arachnids were collected by means of pitfall traps between March and December 2010 and between March and September 2011 by means of a Malaise trap along the edge of a deciduous woodland bordering a marshy valley located at Viesville. The phenology of the 21 species with highest activity density (data of pitfall traps) is given. Those data are compared with previous data of 2009 which were published in BAERT & LIMBOURG, 2011. In total 139 spider species, 15 opiliones species and 4 pseudoscorpion species were captured. The remarkably high number of Opiliones species is discussed and it is also the first time that Troglus closanicus is reported from Belgium.

Résumé

Des arachnides ont été capturés dans des pièges à fosse entre mars et décembre 2010, et dans un piège Malaise en 2011 à Viesville en bordure d'une vallée marécageuse. La phénologie des 21 espèces avec la plus haute densité d'activité est donnée. Ces données sont comparées avec celles obtenues ultérieurement en 2009 et publiées dans BAERT & LIMBOURG, 2011. Au total 139 espèces d'araignées, 15 espèces d'opilions et 4 espèces de pseudoscorpions ont été capturées. Le haut nombre d'espèces d'opilions est discuté et Troglus closanicus est cité pour la première fois en Belgique.

Samenvatting

Spinachtigen werden tussen maart en december 2010 met bodemvallen en tussen maart en september 2011 met een Malaiseval bemonsterd langsheen een bosrand grenzend aan een moerassige vallei gelegen nabij Viesville. De fenologie van de 21 soorten met hoogste activiteitsdensiteit (bodemvalgegevens) wordt gegeven. Deze gegevens worden vergeleken met de vroegere gegevens van 2009 en gepubliceerd in BAERT & LIMBOURG, 2011. In totaal werden 139 soorten spinnen, 15 soorten hooiwagens en 4 soorten pseudoschorpioenen gevangen. Het opvallend hoog aantal soorten hooiwagens wordt besproken en het is ook de eerste keer dat Troglus closanicus van België wordt gemeld.

Introduction

In a previous paper (BAERT & LIMBOURG, 2011) we gave the results of the spider fauna collected by means of a "Malaise trap" during two consecutive years in a marshy river valley situated at Viesville. One trap, sampling from 3/IV till 1/XI/2009, was located in an old poplar woodland which was naturally deforested (dead poplar trees lying on the ground or still standing) with an assemblage of high grasses and shrubs as remaining vegetation (*Filipendula*, *Lysimachia*, *Iris*, *Carex*, *Equisetum*,.....). Another trap was firstly installed along the edge of a deciduous woodland and the marshy area from 9/IV till 30/V/2010, and later on, due to flooding, moved to a drier location from 30/V till 18/X/2010, some 100m further, in the middle of an open *Megaphorbiae* field (surface ca. 7.4 acres). Three pitfall traps were installed in the vicinity of this last "Malaise Trap" during the same period (BAERT & LIMBOURG, 2011).

Meanwhile, pitfall traps were also installed in the course of 2010 in the same deciduous woodland bordering the marsh and a "Malaise Trap" was reinstalled from 2/IV till 2/IX in the *Megaphorbiae* field. The results of these year-round samplings are discussed in this paper.

Study area and methods

The study area is a marshy river valley surrounded by deciduous woodland (old *Alnus* and *Quercus* trees) which is situated in the vicinity of the town Viesville (N 50.4792861, E 4.3932666) in the province of Hainaut (Figure 1).

Nine pitfall traps were placed in 2010 along the edge separating the deciduous woodland from the marshy area (Figure 1). The traps were active during the period in between March 7 and November 28, with an interruption due to flooding from July 25 till September 5 (indicated as NS in the phenology graphs) and emptied weekly.

The samples were, unfortunately, not separated individually, so that no correlation can be made with the vegetation structure of each particular pitfall site. A few overview photographs given in Figure 2 give an idea of the type of vegetation of the sampled sites.

A “Malaise Trap” was again installed from 28 March till 2 September 2011 at the same place as in 2010 (BAERT & LIMBOURG, 2011), in the drier middle of the open *Megaphorbiae* field.

The traps were placed, emptied and sorted out by the second author, the spiders were identified by the first author. The opilions were identified by the second author and the few pseudoscorpions by Giulio Gardini of the Instituto di Zoologia de Genova.

For the location of the Malaise-traps in 2009, 2010 and 2011, we also refer to the previous publications (BAERT & LIMBOURG, 2011 & MORTELMANS *et al.*, 2014).

Abbreviations of the sampled locations

FPF10: Pitfall traps situated along the entire edge of the marshy area from 7/III till 28/IX/2010 (see Table 1);

PFM10: Pitfall traps situated in the vicinity of the Malaise trap which was installed in the open *Megaphorbiae* field from 30/V till 24/X/2010 (see Table 4, p. 31 in BAERT & LIMBOURG, 2011);

MTW09: Malaise trap installed in the old poplar woodland naturally deforested from 3/IV till 1/XI/2009 (see Table 1, p. 28 in BAERT & LIMBOURG, 2011);

MTP10: Malaise trap installed along the edge of the small pond from 9/IV till 30/V/2010 (see Table 2, p. 29 in BAERT & LIMBOURG, 2011);

MTM10: Malaise trap installed in the open *Megaphorbiae* field from 30/V till 18/X/2010 (see Table 3, p. 30 in BAERT & LIMBOURG, 2011);

MTM11: Malaise trap installed in the open *Megaphorbiae* field from 28/III till 2/IX/2011 (see Table 3).

Results and Discussion

1° The “pitfall traps” (Table 1 and 2)

A total of 2487 adult specimens belonging to 103 species spread over 14 families were caught (Table 1).

Of the 30 most caught species (with more than 19 specimens caught), 14 species are typical for wet/damp habitats, 9 species can be found in various situations and 7 species have a pronounced preference for woody habitats, wet or dry (Table 2).

Interesting finds are the tetragnathid *Metellina merianae* (2 ♂♂ in July) and the nesticid *Nesticus cellulanus* (2 ♂♂ in May, 1 ♂ in June and 1 ♂ in November). Both species are typical for shaded humid habitats as cave- (cfr. several recent localities are given for both species in RANSY *et al.*, 2009), hole- and burrow entrances.

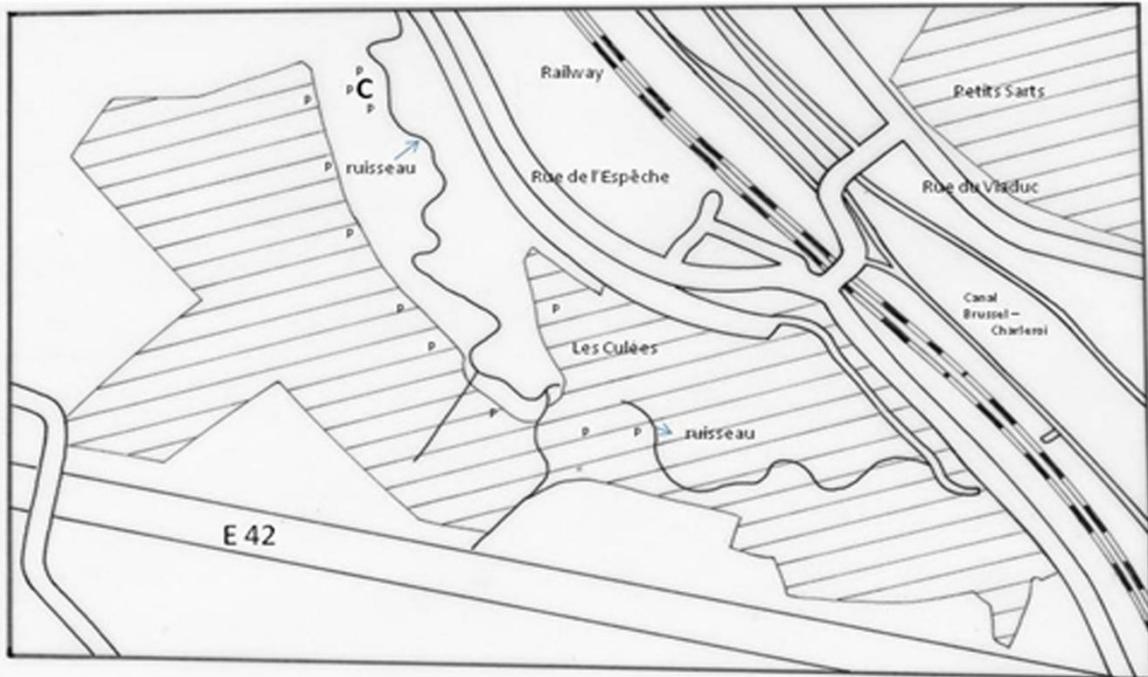

Figure 1: Upper image: aerial photograph of marshy area and deciduous wood. Lower image: localisation of the pitfall traps (P) along the border between the marsh and the deciduous woodland (C^P: localization of the pitfalls in 2010 in the Megaphorbiae habitat (BAERT & LIMBOURG, 2011)).

Figure 2: Four views of the general aspect of the sampled border between woodland and marsh (Photographs by Pol Limbourg).

A few specimens of *Metellina merianae* were regularly found the last 10 years in mostly woody situations:

- in “elector-traps” in various woods in Flanders (DE BAKKER *et al.*, 2011) in 1999/2000 (Meerdaalwoud at Leuven: 1 ♂ in December) (DE BAKKER *et al.*, 2001) and in 2000/2001 (Beiaardbos at Kluisbergen, Rode bos at St.-Agatha-Rode, Wijnendalebos at Ichtegem-Torhout and Zoniënwood near Brussels: few specimens distributed between March and November) (DE BAKKER *et al.*, 2002);
- Montagne Saint-Pierre in 2005 (RANSY *et al.*, 2011);
- in a park in Antwerpen between September 2004 and June 2008 (VAN KEER *et al.*, 2010);
- along the ecoduct in “het Meerdaalwoud” south of Leuven in 2006 (LAMBRECHTS & JANSSEN, 2007a);
- in a damp alder wood at Kinsendaal in 2009/2010 (KEKENBOSCH & KEKENBOSCH, 2011);
- in the “Parc Naturel Viroin-Hermeton” between 1989 and 2009 (KEKENBOSCH & VAN NIEUWENHOVE, 2010).

Nesticus cellulanus was also regularly found during the last 10 years:

- “Frans Segersreservaat” at Turnhout in 2002 (DE KONINCK, 2008);
- inside buildings, in Parks, private city gardens and sewers in the city of Antwerpen between September 2004 and June 2008 (VAN KEER *et al.*, 2010);
- “Bos van Aa” at Zemst (no specific date is given) (DE SMEDT *et al.*, 2013);
- “Carrière de Flimoye” at Olloy-sur-Viroin in 2004-2005 (KEKENBOSCH, 2009);
- Montagne Saint-Pierre in 2005 and 2007 (RANSY *et al.*, 2011);
- “Kauwberg” in Uccle (Brussels region) in 2009-2010 (KEKENBOSCH, 2011).

Also worth mentioning is the presence of *Centromerus leruthi* (2 ♂♂ in April). This species is apparently more widespread than expected. It is always caught in very few numbers.

Recent localities published during the last 10 years are:

- "Burreken bos" at Brakel; "Houthulstbos"; "Zoniënwood"; "Coolhembos" at Puurs; "Oude Mombeek" at Alken-Sint-Lambrechts-Herk; "RTT-domein" or "Liedekerkebos" at Liedekerke in 1997-1998 (DE BAKKER *et al.*, 2009).
- "Rodebos" at Sint-Agatha-Rode (DE BAKKER *et al.*, 2001);
- "Bos van Aa" at Zemst (no specific date is given) (DE SMEDT *et al.*, 2013);
- "Kauwberg" in Uccle (Brussels region) in April 2010 (KEKENBOSCH, 2011);
- "Carrière de Flimoye" at Olloy-sur-Viroin in 2004-2005 (KEKENBOSCH, 2009);
- "Vrouwenbos" at Voeren in 2004 (LAMBRECHTS & JANSSEN, 2007b)

It has recently been found in a garden on sandy ground at Essenbeek in April 2010 (2 ♂♂) and in a birch-wood in the "Hallerbos" (Halle) in April 2012 (1 ♂).

Phenology of the species with highest activity densities (Figures 3-9)

Emptying the pitfall traps weekly gives us a good idea about the phenology of the most active species. The graphs clearly reproduce the activity periods of the males (black bars) and females (grey bars) of the most active species. Some interruptions in the graph are due to lack of captures due to flooding from the pond. This is especially the case in the male activity period of *Coelotes terrestris* (Figure 3). The males of this species have normally their peak of activity in August.

Inermocoelotes inermis (Figure 3): males were active in autumn and early spring with their peak in October-November, females early autumn.

Histopona torpida (Figure 3): males were active from end April till half July with their peak in June, females in June-July and October.

Coelotes terrestris (Figure 3): males were active from July till November, females from half September till half November and sporadically in spring.

Antistea elegans (Figure 4): males were active from half September till begin of November with their peak half September, females in low number nearly the whole year.

Ceratinella scabrosa (Figure 4): males were active in May till June with their peak end of May, females from end of April till end July.

Dicymbium tibiale (Figure 4): males were active in June and July with their peak end June and sporadically in March, April and May, females also in June and July.

Diplocephalus picinus (Figure 5): males were active end of April till end of June with their peak end of May, females from half May till end of July.

Gnathonarium dentatum (Figure 5): males and females were active nearly whole year round with a peak for the males in March.

Lophomma punctatum (Figure 5): males were active in the second half of March till half May with their peak in the second half of March, females from March till June.

Maso sundevalli (Figure 6): males were active in June with their peak half of the month, females end of June.

Micrargus herbigradus (Figure 6): males were active from end March till end July with several peaks, females from half April till half July.

Oedothorax gibbosus (Figure 6): males were most active from end April till half June with their peak half May, females from April till August with several peaks.

Bathyphantes approximatus (Figure 7): males were active from March till August with their peak half July, females nearly whole year round.

Diplostyla concolor (Figure 7): males and females were active nearly whole year round, male activity peak end-begin July.

Leptorhoptrum robustum (Figure 7): males were active from end June till end October with their peak half October, a few females were caught in June.

Microneta viaria (Figure 8): males were active from end march till begin June, females spread over the whole year.

Porrhomma oblitum (Figure 8): males and females were active nearly whole year round.

Pardosa amentata (Figure 8): males and females were active half April till end May with both their peak end May.

Pirata hygrophilus (Figure 9): males were active from end March till begin June, females were caught from March till November.

Ozyptila praticola (Figure 9): males were active from end April till begin November , females were sporadically caught in June, September and October.

Clubiona reclusa (Figure 9): males were active in May, females in May and June.

2° The “Malaise Trap” (Table 3)

39 species, 63 males and 46 females, were caught this time with as most frequently caught species: *Clubiona lutesens* (14 ♂♂, 5 ♀♀), *Neriene montana* (10 ♂♂, 4 ♀♀) and *Pisaura mirabilis* (9 ♂♂, 2 ♀♀). The year before two other species of a total of 27 were most frequently caught in the same habitat: *Clubiona phragmitis* (8 ♂♂, 3 ♀♀) and *Tetragnatha montana* (7 ♂♂, 4 ♀♀).

A total of 50 species were caught over the 2 years of sampling.

3° Comparison of the spider fauna caught with pitfall traps and Malaise trap (Table 4)

Table 4 gives us the species list of all spiders sampled during the three years (2009-11) by means of pitfall and Malaise traps. This table also indicates in which traps what species were caught.

A total of 139 species were caught, of which 31 only by means of the “Malaise trap”, 69 by means of “pitfall traps” and 39 in both of them.

Ground and litter dwelling species are obviously most caught by pitfall traps. Malaise traps mostly capture web building species living in the vegetation, but also vegetation dwelling species. That might be the reason why lycosids (even with egg cocoons) are often found in those traps as they have the habit of climbing in the lower vegetation.

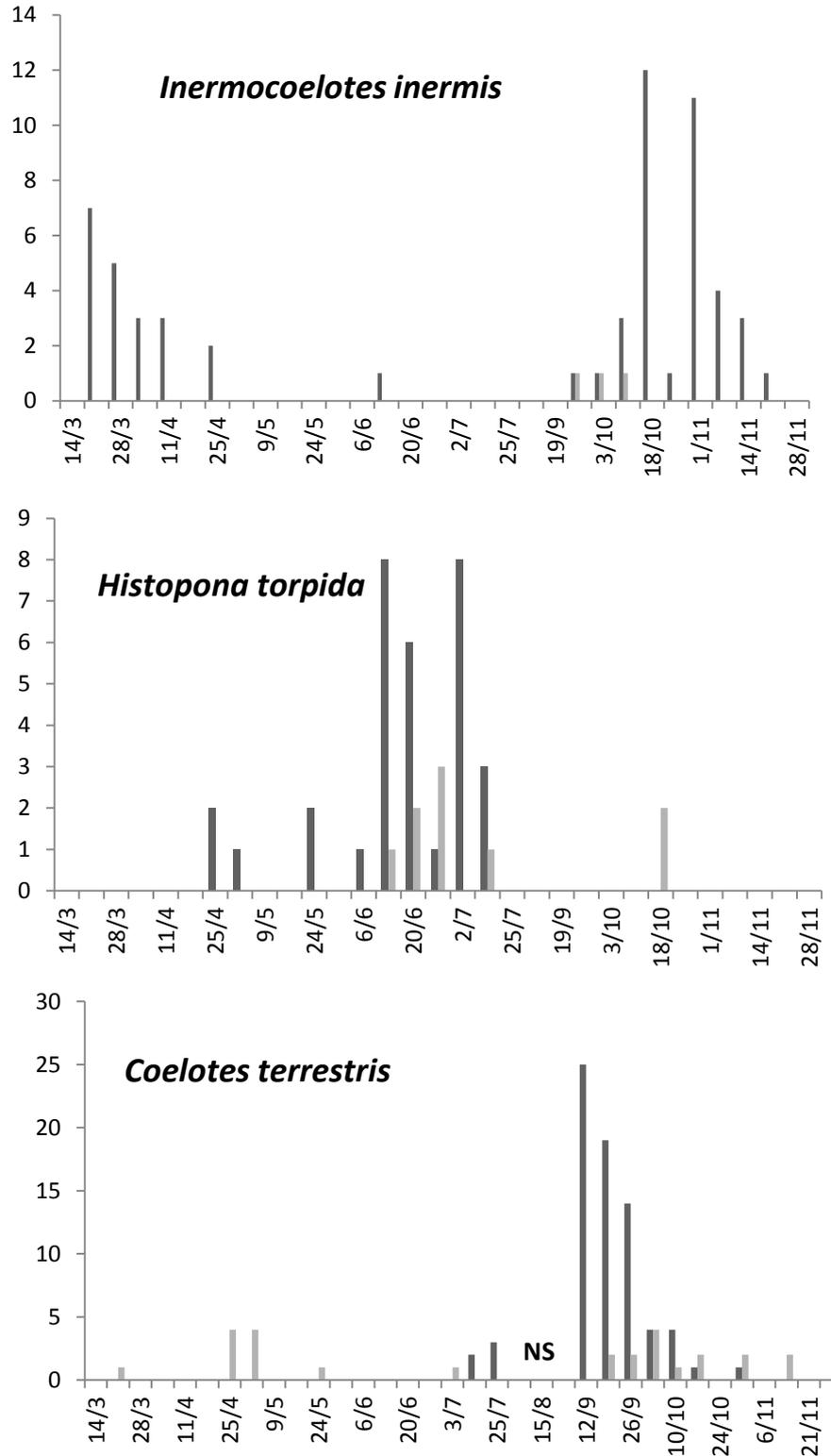

Figure 3: Phenology of *Inermocoelotes inermis* (L. Koch, 1855), *Histopona torpida* (C.L. Koch, 1837) and *Coelotes terrestris* (Wider, 1834).

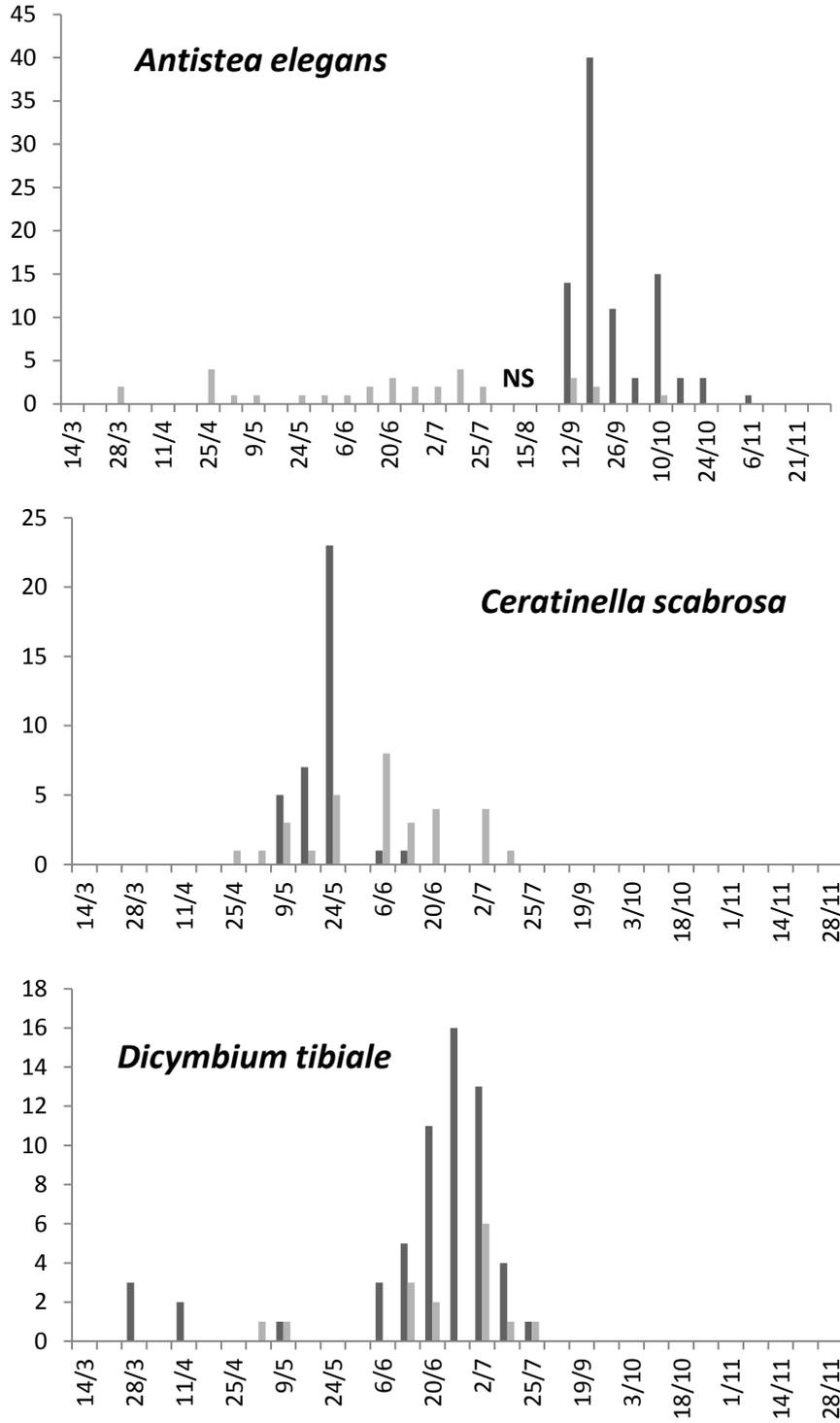

Figure 4: Phenology of *Antistea elegans* (Blackwall, 1841), *Ceratinella scabrosa* (O.P.-Cambridge, 1871) and *Dicymbium tibiale* (Blackwall, 1836).

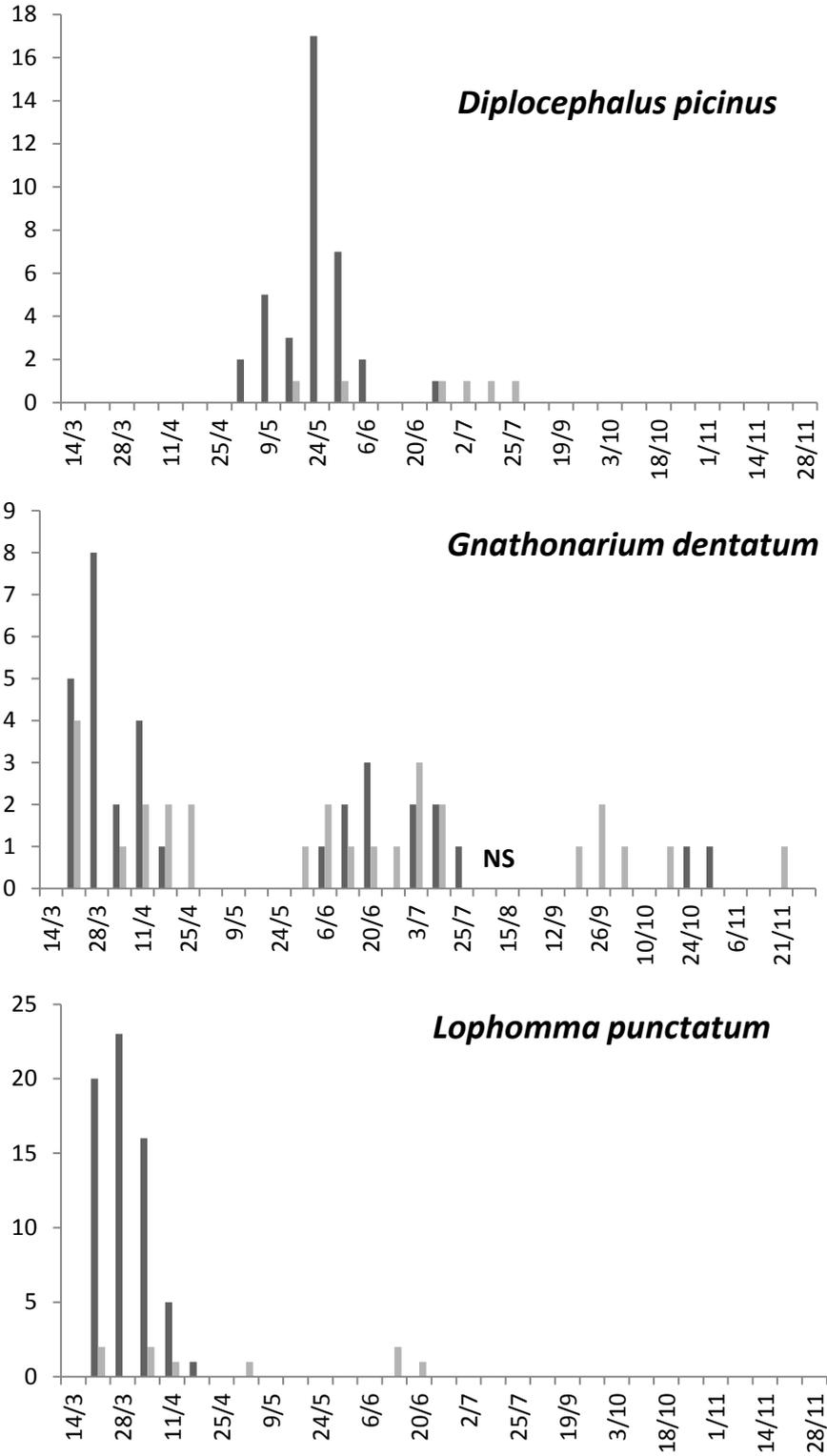

Figure 5: Phenology of *Diplocephalus picinus* (Blackwall, 1841), *Gnathonarium dentatum* (Wider, 1834) and *Lophomma punctatum* (Blackwall, 1841).

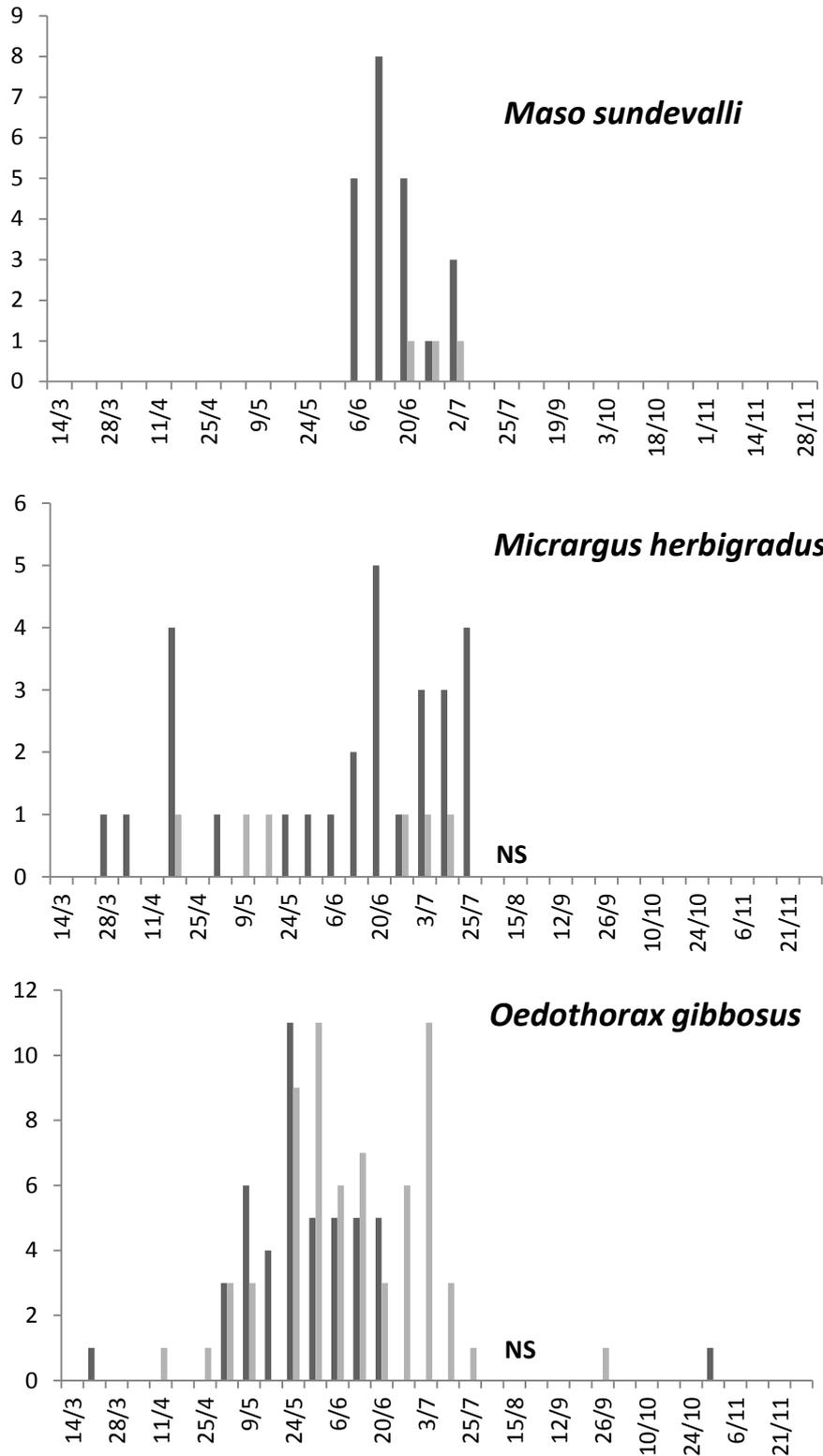

Figure 6: Phenology of *Maso sundevalli* (Westring, 1851), *Micrargus herbigradus* (Blackwall, 1854) and *Oedothorax gibbosus* (Blackwall, 1841).

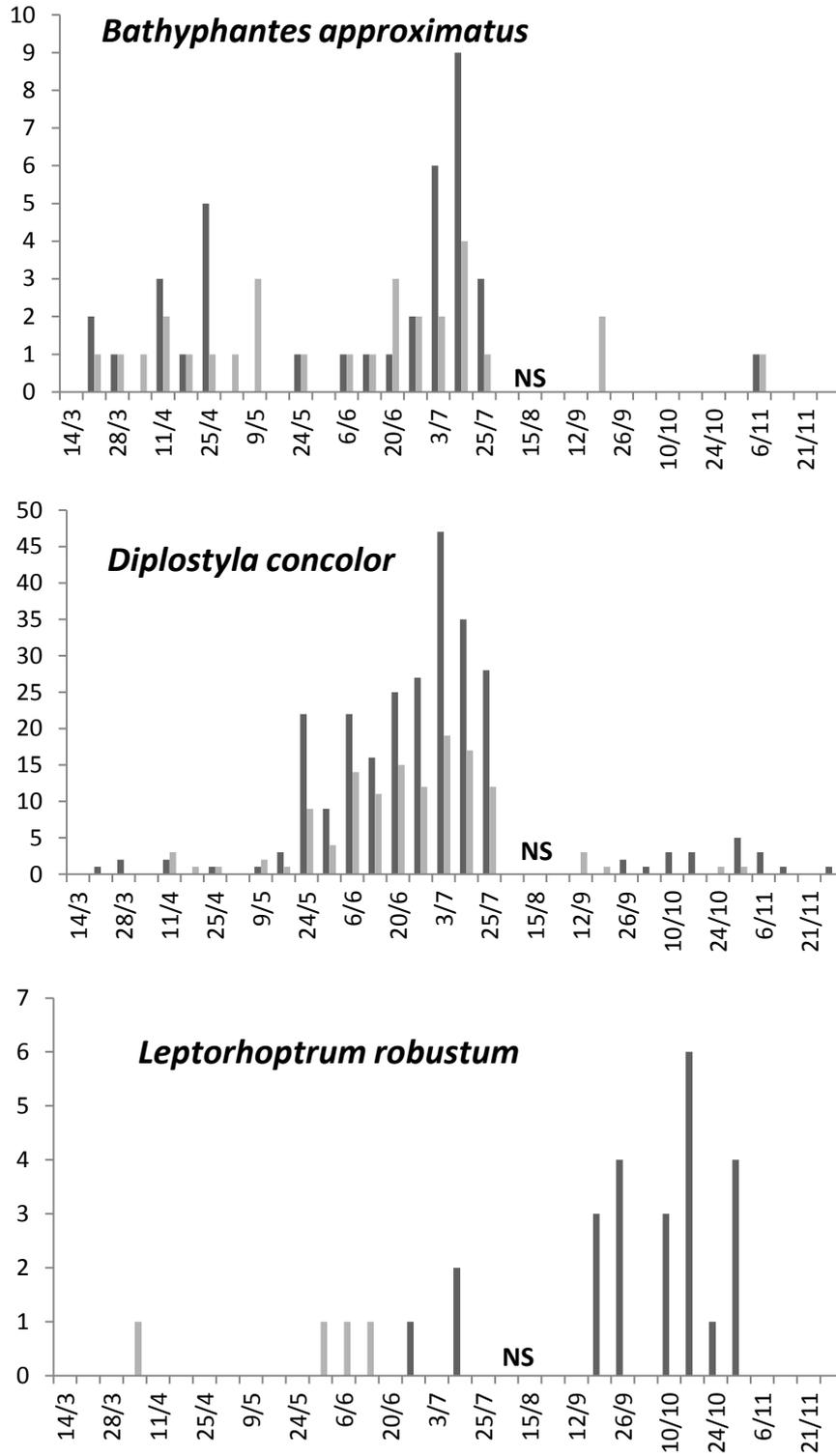

Figure 7: Phenology of *Bathyphantes approximatus* (O.P.-Cambridge, 1871), *Diplostyla concolor* (Wider, 1834) and *Leptorhoptrum robustum* (Westring, 1851).

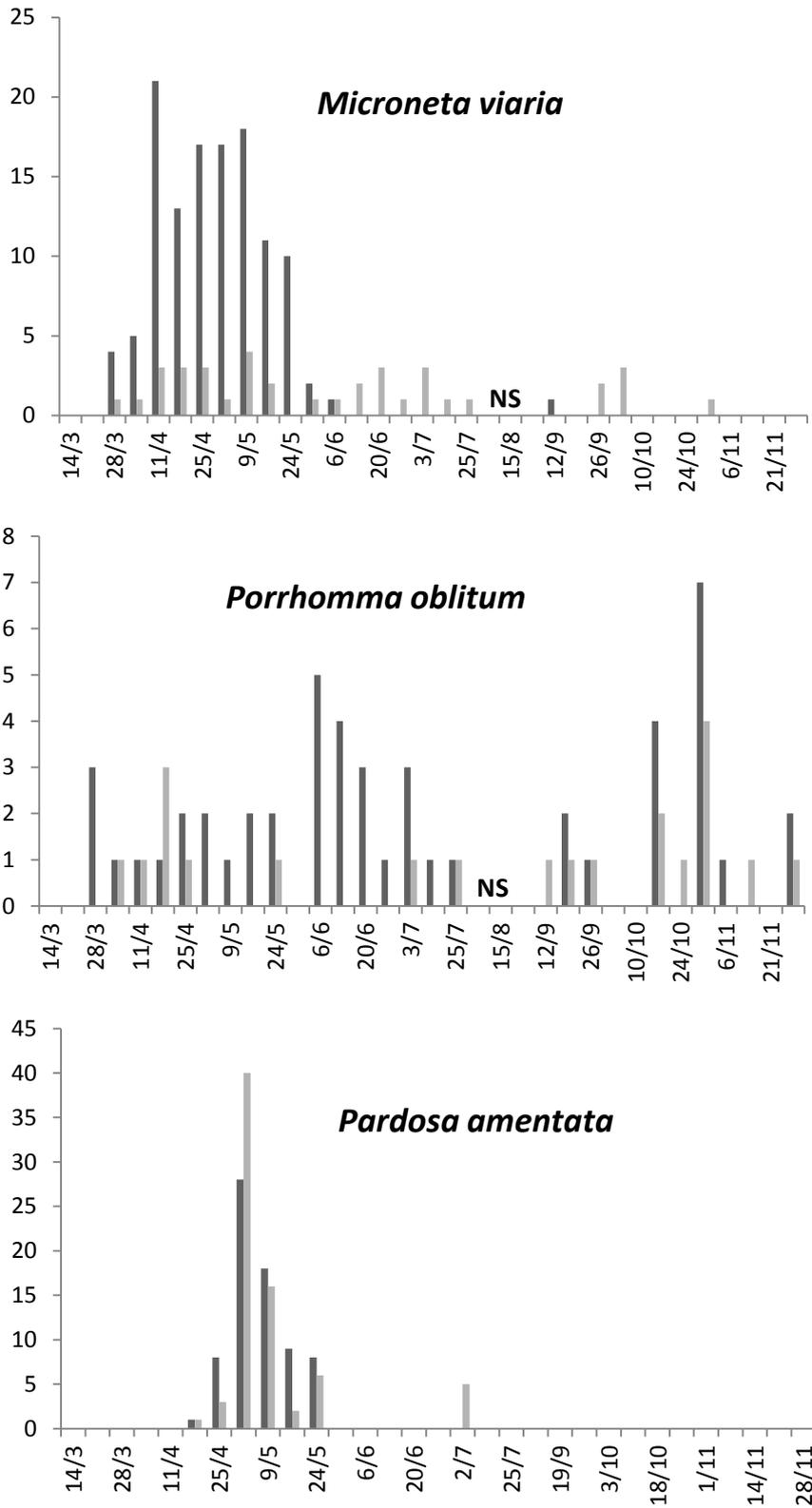

Figure 8: Phenology of *Microneta viaria* (Blackwall, 1841), *Porrhomma oblitum* (O.P.-Cambridge, 1871) and *Pardosa amentata* (Clerck, 1757).

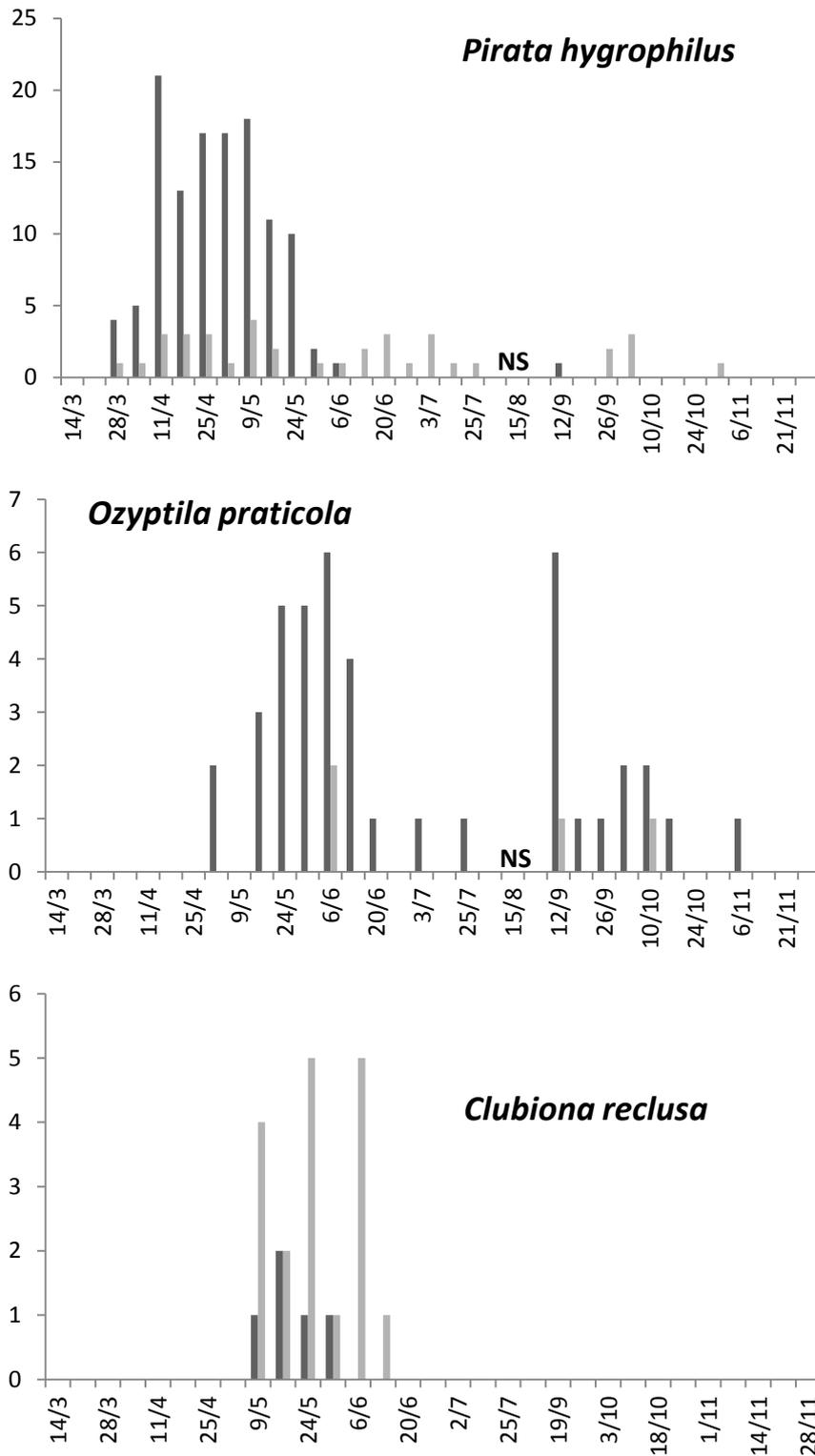

Figure 9: Phenology of *Pirata hygrophilus* Thorell, 1872; *Ozyptila praticola* (C.L. Koch, 1837) and *Clubiona reclusa* O.P. – Cambridge, 1863.

4° Opiliones (Tables 5 & 6)

Species richness

The area where the pitfalls were located was very wet and prone to flooding (BAERT & LIMBOURG, 2011). The location was also strongly influenced by the removal of poplar trees resulting in a disturbed vegetation consisting mainly by shrubs and lower herbs. It is a bad habitat for species living in higher vegetation. This is clearly shown in the low number of captures with the Malaise Trap with which one usually yields such species. We did not consider it to be a good habitat for our Belgian species living between litter and preferring humid, but not wet, conditions. Therefore our expectations at the beginning were rather low.

It turned out, however, that no less than 15 of the 31 species now known to be living in Belgium, were present! This is a very high number for just one location, where only a few pitfalls were installed and were none of the species preferring drier conditions were found (Table 8).

Our general overview of the Opiliones of Belgium (VANHERCKE, 2010) was based on nearly 43 000 specimens sampled in 170 different UTM squares (10 km²). UTM squares may host different habitats and are therefore expected to be richer than a single sampling site. So, for a valid comparison, we must look at the sampling sites instead. Our dataset contains samples from 425 different locations.

In only 30 of them, more than 10 species of Opiliones were found, and at only seven locations 15 or more species were found. The top location with 19 species lies in Houthulst (West-Vlaanderen) and the locations where 16 species were counted are situated in De Panne (Westhoek) and in Viroinval (Olloy, Treignes, Vierves). Two sites with 15 species are located in Buzenol and Uccle (Cimetière Verrewinckel). Our three pitfalls at Viesville are the third location with that number and therefore Viesville belongs to the top 2 of Belgian's sites richest in Opiliones species.

Species composition

The first thing we notice is that the species are very unevenly represented.

The four most numerous species (*Lophopilio palpinalis*, *Rilaena triangularis*, *Oligolophus tridens* and *Nemastoma bimaculatum*) account for 81% of all collected specimens. They all belong to the top 5 of most widespread and most common Opiliones in Belgium (VANHERCKE, 2010). With two species added (*Nemastoma lugubre* and *Paranemastoma quadripunctatum*), 1011 individuals or almost 93% is reached.

P. quadripunctatum (65 ind.) is much better represented than we would expect because other species (e.g. *Paroligolophus agrestis*, *Mitopus morio*) from our Belgian dataset are usually more abundant. We have no idea why *P. quadripunctatum* is so common in this location.

The same applies to *Anelasmacephalus cambridgei*. The individuals collected stand for almost 2% of the total and that is really striking because its presence elsewhere invariably consists of no more than a couple of individuals. It suffices to compare the 20 individuals from Viesville to the sum of all catches elsewhere in Belgium (135) in order to appreciate how numerous *A. cambridgei* really is at this site. Much more so than in the regions with calcareous soils (e.g. Viroinval) which is supposed to be more its habitat.

Platybunus pinetorum is the seventh numerous species found. *P. pinetorum* is remarkable because of the rapid expansion of its range from the South-East of the country (first find in Torgny in 1992) towards the North and the West (VANHERCKE, 2010). The Netherlands witness a similar expansion where the species was first recorded in 1998 and today is found in almost the whole of the territory (WIJNHOFEN & NOORDIJK, 2011). Viesville is the first find in Hainaut province. The species is rapidly expanding its range towards the coast. *P. pinetorum* has been reported from the UK for the first time in 2010 (RICHARDS, 2010) and from Scotland in 2012 (DAVIDSON, 2012) so it may very well already have reached our coast. But although we have recent samples from several coastal locations, we can't confirm its presence yet.

It's thanks to the work of SCHÖNHOFER (his dissertation of 2009 and several publications since then) that we can finally clear up the situation of the *Trogulus* species in Belgium. In our overview (VANHERCKE, 2010) we still had to work with *Trogulus nepaeformis* s.l. as a taxon representing a collection of several actual species we couldn't reliably identify. Today, the problem of identification no longer exists and after a close examination of the individuals we know we are dealing with two species: *Trogulus nepaeformis* and *T. closanicus*. Both are present in Viesville and it is the first time that *T. closanicus* is reported from Belgium. This, together with the recent find of *Nemastoma dentigerum* in Brussels (to be threatened in a future contribution), brings the number of species found in Belgium to 31.

Currently all *Trogulus* material in the collections of the Royal Belgian Institute of Natural Sciences is being reviewed and we will report on the outcome in a future publication. What we know today, suggests that both *T. closanicus* and *T. nepaeformis* are widespread in our country and are often found together at the same location (in the same pitfalls). Both species are also mentioned from Germany and the Grand Duchy of Luxembourg where *T. closanicus* is the more common species (MUSTER & MEYER, 2014). The same is true for the Netherlands where *T. nepaeformis* reaches its northern limit in the extreme south of the country but *T. closanicus* is found throughout (WIJNHOFEN *et al.*, 2014). Our data will surely enable us to define the range of both species with more precision.

5° Pseudoscorpiones (Table 7)

According to HENDERICKX (1999), 22 pseudoscorpion species are known from our country. Four of these species were caught in this marshy area (Table 7). All four of them were caught by means of pitfall traps and only 1 of these, *Chernes cimicoides*, which normally lives under bark of trees (COOREMAN, 1946), was captured with the Malaise Trap. Either it climbed up the Trap-screen and fell into the collecting jar, or it was transported (phenomenon known as phoresy) by a caught flying insect. According to Hans Henderickx (com. pers.) this species has only been found in an old hollow oak tree at Boechout in June 2007.

This paper mentions Chtonius tenuis for the second time for our country. Earlier catches are: 1° in dead leaves at the entrance of a cave (la grotte de Monceau) localized at Esneux by R. Ieruth (COOREMAN, 1946); 2° 1♂ captured with pitfall traps in Ethe Buzenol (24/09-9/10/1981, leg. L. Baert, det. G. Gardini); 3° 1♀ also captured with pitfall traps at Treignes (Mwène à Vaucelles) (26/11-17/12/2006, leg. R. Kekenbosch, det. G. Gardini).

Both other species, *Chtonius ischnocheles* and *Neobisium carcinoides*, are very common in our country.

Acknowledgements

We thank miss I. Somville of the DNF (Division Nature et Forêts), Cantonnement de Nivelles, for the permission of sampling, Giulio Gardini of the Instituto di Zoologia de Genova for the identification of the pseudoscorpions and Hans Henderickx for giving information about their distribution.

References

- BAERT, L. & LIMBOURG, P., 2011. Spiders (Araneae) collected with a malaise trap in a deciduous woodland situated near a marsh at Viesville (Prov. Hainaut). *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 26(1): 23-31.
- COOREMAN, J., 1946. Note sur les pseudoscorpions de la faune belge. *Bulletin du Musée royal d'Histoire naturelle de Belgique*, XXII(2) : 1-8.
- DAVIDSON, M.B., 2012. Scottish invertebrate Species knowledge Dossier: Opiliones (Harvestmen). *Buglife – The Invertebrate Conservation Trust*, 4pp.
- DE BAKKER, D., DESENDER, K., GROOTAERT, P. & BAERT, L., 2001. Inventarisatie en determinatie van ongewervelden als ecologische indicatoren in Vlaamse integrale bosreservaten. 1. Het belang van integrale bosreservaten voor arboricole en bodembewonende spinnen en loopkevers. B&G/19/99. Rapport ENT.2001.01, KBIN, Brussels: 90pp.
- DE BAKKER, D., DESENDER, K. & HEIRBAUT, W., 2002. Inventarisatie en determinatie van ongewervelden als ecologische indicatoren in Vlaamse integrale bosreservaten. 4. Het belang van integrale bosreservaten voor arboricole en

- bodembewonende spinnen en loopkevers. Onderzoeksopdracht B&G/19/99. Rapport ENT.2001.05, KBIN, Brussels: 138pp.
- DE BAKKER, D., DE VOS, B., DE BRUYN, L., DESENDER, K. & MAELFAIT, J.-P., 2009. In Flanders forests: final results of a large spider survey. *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 24(1-3): 167-198.
- DE BAKKER, D., VERSTEIRT, V., VANDEKERKHOVE, K., VAN DE KERCKHOVE, P., DESENDER, K. & BAERT, L., 2011. When do we have them all? Spiders sampled with multiple sampling techniques in forests in Flanders (Belgium). *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 26(1): 1-12.
- DE KONINCK, H., 2008. De spinnen (Araneae) van het Frans Segersreservaat. *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 23(1): 13-21.
- DE SMEDT, P., VAN KEER, J., VAN KEER, K. & LAMBEETS, K., 2013. The arachnofauna of Bos van Aa (Zemst, Vlaams Brabant, Belgium): Comparison between two faunistic studies, 25 years apart. *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 28(1,2): 109-124.
- HENDERICKX, H., 1999. Naamlijst van de Belgische pseudoscorpionen (Arachnida Pseudoscorpionida). *Bulletin van de Koninklijke Belgische Vereniging voor Entomologie*, 135(I-VI): 66-71.
- KEKENBOSCH, R., 2009. Contribution à la connaissance de l'aranéofaune du Parc Naturel Viroin-Hermeton. Première partie : la carrière de Flimoye à Olloy-sur-Viroin (Viroinval). *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 24(1-3): 119-136.
- KEKENBOSCH, R., 2011. L'aranéofaune de la Région de Bruxelles-Capitale. Troisième partie : le site semi-naturel du Kauwberg à Uccle. *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 26(2-3): 154-172.
- KEKENBOSCH, R. & KEKENBOSCH, J., 2011. L'aranéofaune de la Région de Bruxelles-capitale. Deuxième partie: la réserve naturelle régionale du Kinsendaël. *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 26(1): 53-66.
- KEKENBOSCH, R. & VAN NIEUWENHOVE, C., 2010. Contribution à la connaissance de l'aranéofaune du Parc Naturel Viroin-Hermeton. Troisième partie : les observations du groupe de travail « Arachnologica Belgica ». *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 25(2): 124-137.
- LAMBRECHTS, J. & JANSSEN, M., 2007a. Een brug tussen Meerdaalbos en Mollendaalbos, hoe reageren de bosbewonende spinnen daarop ? *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 22(3): 90-101.
- LAMBRECHTS, J. & JANSSEN, M., 2007b. Onderzoek naar de spinnenfauna van bosreservaten in Voeren (Limburg). Deel 1: Vrouwenbos en Konenbos. *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 22(1): 1-15.
- MORTELMANS, J., LIMBOURG, P. & DEKONINCK, W., 2014. Syrphidae and Stratiomyidae collected during a three year survey with a Malaisetrapp in Viesville (prov. Hainaut). *Bulletin van het Koninklijke Belgische Vereniging voor Entomologie*, 150(2): 97-107.
- MUSTER, C. & MEYER, M., 2014. Verbreitungsatlas der Weberknechte des Großherzogtums Luxemburg. *Ferrantia 70, Musée national d'histoire naturelle, Luxembourg*: 112pp.
- RICHARDS, P., 2010. *Platybunus pinetorum*: a new Harvestman (Opiliones) to Britain. *S.R.S. News. No.68*. in *Newsletter of the British arachnological Society*, 119: 22-24.
- RANSY, M., BAERT, L. & KEKENBOSCH, R., 2011. Les araignées de la Montagne Saint-Pierre identifiées par Maurice Ransy. *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 26(2,3): 135-153.
- RANSY, M., BAERT, L., VANHERCKE, L. & DETHIER, M., 2009. Récoltes récentes d'araignées et d'opilions dans les milieux souterrains en Belgique. *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 24(1-3): 99-106.
- SCHÖNHOFER, A.L., 2009. Revision of Troglidae Sundevall, 1833 (Arachnida: Opiliones). *Dissertation zur Erlangung des Grades "Doktor der Naturwissenschaften", Johannes Gutenberg Universität Mainz*: 197pp.
- VANHERCKE, L., 2010. Hooiwagens in België – een overzicht. *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 25(2): 138-157.
- VAN KEER, K., VANUYTVEN, H., DE KONINCK, H. & VAN KEER, J., 2010. More than one third of the belgian spider fauna (Araneae) found within the city of Antwerp: faunistics and some reflections on urban ecology. *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 25(2): 160-180.
- WIJNHOFEN, H. & NOORDIJK, J., 2011. *Platybunus pinetorum*, een volgende hooiwagen die Nederland veroverd (Opiliones: Phalangiidae). *Nederlandse Faunistische Mededelingen*, 36: 9-14.
- WIJNHOFEN, H., NOORDIJK, J. & HEIJERMAN, T., 2014. Het hooiwagengenus *Trogulus* in Nederland (Opiliones: Troglidae). *Nederlandse Faunistische Mededelingen*, 42:1-9.

Table 1: Species list with indication of their approximate monthly catches in 2010 (♂/♀). (starting and end dates: III: 14-28/III; IV: -2/V; V: -30/V; VI: -3/VV; VII: -25/VII; IX: 1/IX-3/X; X: -1/XI; XI: -28/XI) (for author's names of the species see: World Spider Catalog (2014): World Spider Catalog. Natural History Museum Bern, online at <http://wsc.nmbe.ch>, version 15.5)

	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	TOTAL
Agelenidae										
<i>Cicurina cicur</i>								0/1	1/0	1/1
<i>Coelotes terrestris</i>	0/1	0/8	0/1	0/1	5/0		62/8	2/4	0/2	73/26
<i>Histopona torpida</i>		3/0	2/0	24/6	3/1			0/2		32/9
<i>Inermocoelotes inermis</i>	12/0	8/0		1/0			2/2	24/0	8/0	58/3
<i>Eratigena picta</i>		1/0	3/1	3/1						7/2
<i>Malthonica silvestris</i>	0/2	2/1	3/0				7/1		1/0	16/4
Anyphaenidae										
<i>Anyphaena accentuata</i>			1/0	1/0	0/1					2/1
Clubionidae										
<i>Clubiona comta</i>		1/0	0/1							1/1
<i>Clubiona corticalis</i>				1/0						1/0
<i>Clubiona lutescens</i>			1/1	1/1	1/0		1/0			4/2
<i>Clubiona pallida</i>			1/1							1/1
<i>Clubiona reclusa</i>			5/12	0/6						5/18
<i>Clubiona terrestris</i>				0/1						0/1
Gnaphosidae										
<i>Zelotes apricorum</i>		1/0		1/1			0/2			2/3
Hahniidae										
<i>Antistea elegans</i>	0/2	0/5	0/3	0/10	0/6		68/5	6/0	1/0	90/32
<i>Hahnina montana</i>		0/1					1/0			1/1
<i>Hahnina nava</i>		8/0	2/0							10/0
Linyphiidae (Erigoninae)										
<i>Ceratinella brevipes</i>			1/0							1/0
<i>Ceratinella scabrosa</i>		0/2	35/9	2/19	0/1					37/31
<i>Dicymbium tibiale</i>	3/0	2/1	1/1	48/11	5/2					59/15
<i>Diplocephalus cristatus</i>		1/0								1/0
<i>Diplocephalus latifrons</i>	1/0	3/0	1/1	6/3	1/0			1/0		13/4
<i>Diplocephalus permixtus</i>			1/0							1/0
<i>Diplocephalus picinus</i>		2/0	32/2	3/2	0/2					37/6
<i>Dismodicus bifrons</i>			1/0							1/0
<i>Erigone atra</i>			1/0	1/0						2/0
<i>Gnathonarium dentatum</i>	13/4	7/7	0/1	8/8	3/2		0/4	2/1	0/1	33/28
<i>Gonatium rubellum</i>							0/1	3/0	1/0	4/1
<i>Gonatium rubens</i>	0/3	0/2	0/1							0/6
<i>Gongyliellum vivum</i>	1/0		4/0	6/0						11/0
<i>Gongylidium rufipes</i>				2/2	0/2					2/4
<i>Hypomma bituberculata</i>			5/0	0/1						5/1
<i>Lophomma punctata</i>	43/2	22/4		0/3						65/9
<i>Micrargus herbigradus</i>	1/0	6/1	2/2	12/2	7/1					28/6

	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	TOTAL
<i>Pardosa amentata</i>		37/44	35/24	0/5						72/73
<i>Pardosa lugubris</i>		1/0	1/0							2/0
<i>Pardosa pullata</i>		6/2	2/1	1/0						9/3
<i>Pardosa saltans</i>				1/0						1/0
<i>Pirata hygrophilus</i>			53/16	69/17	2/3		0/2			124/38
<i>Pirata latitans</i>			1/1	6/4						7/5
<i>Pirata piraticus</i>		0/1	1/1	3/1	1/1					5/4
<i>Trochosa ruricola</i>	1/0									1/0
<i>Trochosa terricola</i>		7/1					3/2			10/3
Mimetidae										
<i>Ero furcata</i>								1/0		1/0
Nesticidae										
<i>Nesticus cellulanus</i>			2/0	1/0					1/0	4/0
Philodromidae										
<i>Philodromus dispar</i>			1/0							1/0
Salticidae										
<i>Ballus depressus</i>			1/0							1/0
Tetragnathidae										
<i>Metellina merianae</i>					2/0					2/0
<i>Pachygnatha clercki</i>	3/6	10/7	8/4	4/5			1/1	1/2	1/1	28/26
<i>Pachygnatha degeeri</i>		1/1		0/1						1/2
<i>Pachygnatha listeri</i>	0/2	3/1	1/5	5/3	0/2		1/0			10/13
<i>Tetragnatha montana</i>			0/1		0/1					0/2
Theridiidae										
<i>Enoplognatha ovata</i>				0/1	1/0					1/1
<i>Episinus angulatus</i>				0/1						0/1
<i>Robertus lividus</i>	0/1		5/2	7/0	4/0		1/0			17/3
<i>Robertus neglectus</i>					2/0					2/0
<i>Rugathodes instabilis</i>				1/0	1/0					2/0
Thomisidae										
<i>Ozyptila praticola</i>		2/0	13/0	12/2	3/0		10/1	1/0	0/1	43/5
<i>Ozyptila trux</i>				2/0						2/0
<i>Xysticus lanio</i>			1/0							2/0

Table 2: Species with activity densities higher or equal to 19 with their preferential habitat type and peak activity.

Species	total (♂+♀)	habitat type	Peak activity
<i>Diplostyla concolor</i>	387	various	VI
<i>Pirata hygrophilus</i>	162	wet/wood	V,VI
<i>Microneta viaria</i>	157	wood	IV
<i>Pardosa amentata</i>	145	various	IV,V
<i>Antistea elegans</i>	122	wet	IX (f VI)
<i>Oedothorax gibbosus (tub)</i>	102	wet	V,VI
<i>Coelotes terrestris</i>	99	wood	IX
<i>Dicymbium tibiale</i>	74	wet	VI
<i>Lophomma punctata</i>	74	wet	III
<i>Porrhomma oblitum</i>	71	wet	VI,X
<i>Ceratinella scabrosa</i>	68	various	V (f VI)
<i>Bathyphantes approxymatus</i>	65	wet	VI,VII
<i>Inermocoelotes inermis</i>	61	wet/wood	X
<i>Gnathonarium dentatum</i>	61	wet	III
<i>Pachygnatha clercki</i>	54	wet	IV,V
<i>Ozyptila praticola</i>	48	various	V,VI,X
<i>Diplocephalus picinus</i>	43	various	V
<i>Histopona torpida</i>	41	wood	VI
<i>Micrargus herbigradus</i>	34	various/wood	VI
<i>Tenuiphantes zimmermanni</i>	30	various	
<i>Leptorhoptrum robustum</i>	28	wet	IX,X
<i>Maso sundevalli</i>	25	wet	VI
<i>Monocephalus fuscipes</i>	25	wood	IV
<i>Clubiona reclusa</i>	23	wet/litter	V
<i>Tenuiphantes flavipes</i>	23	various	VI
<i>Pachygnatha listeri</i>	23	wet	VI
<i>Centromerus sylvaticus</i>	22	wood	XI
<i>Malthonica silvestris</i>	20	wood	IX
<i>Oedothorax retusus</i>	20	various	V-VI
<i>Robertus lividus</i>	20	wood	VI

Table 3: Spider species caught with a Malaise Trap between march and September 2011 (♂/♀).

Malaise Trap 2011	28/III-30/IV	- 3/VI	-1/VII	-5/VIII	-2/IX	Total
AGELENIDAE						
<i>Coelotes terrestris</i>	0/1					0/1
ANYPHAENIDAE						
<i>Anyphaena accentuata</i>	0/1					0/1
ARANEIDAE						
<i>Araneus diadematus</i>					1/0	1/0
CLUBIONIDAE						
<i>Clubiona lutescens</i>	2/1	0/2	8/1	4/1		14/5
<i>Clubiona pallidula</i>	1/0					1/0
<i>Clubiona reclusa</i>		0/1	1/0		0/1	1/2
<i>Clubiona similis</i>				0/1		0/1
LINYPHIIDAE (Erigoninae)						
<i>Diplocephalus picinus</i>				0/1		0/1
<i>Dismodicus bifrons</i>	0/1	2/1				2/2
<i>Gnathonarium dentatum</i>				0/3	1/0	1/3
<i>Gongylidium rufipes</i>		1/1	0/2			1/3
<i>Mermessus trilobatus</i>	1/0					1/0
<i>Oedothorax gibbosus</i>	1/0					1/0
LINYPHIIDAE (Linyphiinae)						
<i>Bathyphantes gracilis</i>				1/0		1/0
<i>Linyphia triangularis</i>					2/0	2/0
<i>Meioneta rurestris</i>			0/1			0/1
<i>Neriere clathrata</i>					0/1	0/1
<i>Neriere montana</i>	8/4					10/4
<i>Palliduphantes pallida</i>					0/1	0/1
<i>Porrhomma pygmaea</i>	1/0		1/0			2/0
<i>Tenuiphantes tenuis</i>		0/1				0/1
LYCOSIDAE						
<i>Pardosa amentata</i>		2/2	0/2	0/1		2/5
<i>Pardosa nigriceps</i>	1/0					1/0
<i>Pardosa saltans</i>			0/1			0/1
<i>Pirata hygrophilus</i>				0/1		0/1
MIMETIDAE						
<i>Ero furcata</i>		1/0				1/0
PISAURIDAE						
<i>Pisaura mirabilis</i>		8/0	1/1		0/1	9/2
TETRAGNATHIDAE						
<i>Metellina mengei</i>			0/1			0/1
<i>Pachygnatha clercki</i>	1/3		0/1			1/4
<i>Pachygnatha degeeri</i>					0/1	0/1
<i>Tetragnatha montana</i>		0/1	1/0			1/1
THERIDIIDAE						
<i>Enoplognatha ovata</i>			1/0	0/1		1/1
<i>Enoplognatha thoracica</i>		1/0				1/0

Malaise Trap 2011	28/III-30/IV	- 3/VI	-1/VII	-5/VIII	-2/IX	Total
<i>Paidiscura pallens</i>	2/0					2/0
<i>Platnickina tinctoria</i>			1/0			1/0
<i>Robertus lividus</i>		0/1				0/1
<i>Rugathodes instabilis</i>		0/1				0/1
<i>Theridion pictum</i>	1/0	3/0				4/0
<i>Theridion varians</i>			1/0			1/0

Table 4: Presence of the species in the pitfalls (PF) and/or in the Malaise Trap (MT).

	Habitat preference	PFP10	PFM10	MTW09	MTP10	MTM10	MTM11	TRAP TYPE
AGELENIDAE								
<i>Agelena labyrinthica</i>	low vegetation					X		M
<i>Cicurina cicur</i>	wet	X						P
<i>Inermocoelotes inermis</i>	wet/wood	X						P
<i>Coelotes terrestris</i>	wood	X					X	PM
<i>Histoipona torpida</i>	wood	X						P
<i>Eratigena picta</i>	various	X						P
<i>Malthonica silvestris</i>	wood	X						P
ANYPHAENIDAE								
<i>Anyphaena accentuata</i>	wood	X		X	X		X	PM
ARANEIDAE								
<i>Araneus diadematus</i>	various			X			X	M
<i>Larinioides cornutus</i>	wet				X	X		M
<i>Zilla diodia</i>	dark situations			X				M
CLUBIONIDAE								
<i>Clubiona compta</i>	various	X			X			PM
<i>Clubiona corticalis</i>	under bark	X						P
<i>Clubiona lutescens</i>	wet	X		X		X	X	PM
<i>Clubiona pallidula</i>	various	X			X		X	PM
<i>Clubiona phragmitis</i>	wet			X	X	X		M
<i>Clubiona reclusa</i>	litter/wet	X	X	X	X	X	X	PM
<i>Clubiona similis</i>	wet						X	M
<i>Clubiona terrestris</i>	dry	X						P
DICTYNIDAE								
<i>Dictyna arundinacea</i>	heath		X					P
<i>Lathys humilis</i>	shrubs & trees					X		M
GNAPHOSIDAE								
<i>Zelotes apricorum</i>	under stones	X						P
HAHNIIDAE								
<i>Antistea elegans</i>	wet	X	X			X		PM
<i>Hahnina montana</i>	wood	X						P
<i>Hahnina nava</i>	heath	X						P
LINYPHIIDAE (ERIGONINAE)								
<i>Ceratinella brevipes</i>	moss/litter	X						P
<i>Ceratinella scabrosa</i>	various	X						P
<i>Dicymbium tibiale</i>	wet	X	X					P
<i>Diplocephalus cristatus</i>	moss/litter	X						P
<i>Diplocephalus latifrons</i>	moss/litter	X						P

	Habitat preference	PFP10	PFM10	MTW09	MTP10	MTM10	MTM11	TRAP TYPE
<i>Diplocephalus permixtus</i>	moss/litter	X	X	X				PM
<i>Diplocephalus picinus</i>	various	X					X	PM
<i>Dismodicus bifrons</i>	various	X					X	PM
<i>Erigone atra</i>	various	X		X				PM
<i>Gnathonarium dentatum</i>	wet	X	X	X			X	PM
<i>Gonatium rubellum</i>	low vegetation	X						P
<i>Gonatium rubens</i>	low vegetation	X						P
<i>Gongylidium rufipes</i>	wood	X		X		X	X	PM
<i>Gongylidiellum vivum</i>	wet/moss/litter	X	X		X			PM
<i>Hypomma bituberculatum</i>	wet	X		X	X	X		PM
<i>Lophomma punctatum</i>	wet	X	X					P
<i>Maso sundevalli</i>	wet	X	X					P
<i>Mermessus trilobatus</i>	various						X	M
<i>Micrargus herbigradus</i>	wood/various	X	X					P
<i>Monocephalus fuscipes</i>	wood	X						P
<i>Oedothorax agrestis</i>	wet	X	X	X				PM
<i>Oedothorax apicatus</i>	various	X						P
<i>Oedothorax fuscus</i>	various	X			X	X		PM
<i>Oedothorax gibbosus</i>	wet	X	X	X			X	PM
<i>Oedothorax retusus</i>	various	X						P
<i>Pocadicnemis juncea</i>	various			X				M
<i>Saloca diceros</i>	wet	X						P
<i>Trematocephalus cristatus</i>	bushes & trees			X				M
<i>Walckenaeria acuminata</i>	wood/litter	X						P
<i>Walckenaeria atrotibialis</i>	various	X						P
<i>Walckenaeria corniculans</i>	various	X						P
<i>Walckenaeria dysderoides</i>	conifers	X						P
<i>Walckenaeria nudipalpis</i>	wood/litter	X	X					P
LINYPHIIDAE (LINYPHIINAE)								
<i>Agyneta conigera</i>	various	X						P
<i>Agyneta ramosa</i>	wet	X						P
<i>Allomengea vidua</i>	wet	X	X					P
<i>Bathyphantes approximatus</i>	wet	X	X	X				PM
<i>Bathyphantes gracilis</i>	wet	X	X	X		X	X	PM
<i>Bathyphantes nigrinus</i>	wet/shade	X						P
<i>Bathyphantes parvulus</i>	various	X						P
<i>Centromerita concinna</i>	various	X						P
<i>Centromerus leruthi</i>	wet	X						P
<i>Centromerus sylvaticus</i>	wood	X	X					P
<i>Diplostyla concolor</i>	various	X	X					P
<i>Floronia bucculenta</i>	herbs			X				M
<i>Hilaira excisa</i>	wet	X						P
<i>Lepthyphantes minutus</i>	wood	X						P
<i>Leptorhoptrum robustum</i>	wet	X	X					P
<i>Linyphia hortensis</i>	dark situations	X		X				PM
<i>Linyphia triangularis</i>	shrubs			X		X	X	M
<i>Macrargus rufus</i>	wood	X						P
<i>Meioneta rurestris</i>	low vegetation					X	X	M
<i>Microneta viaria</i>	wood	X			X			PM
<i>Neriere clathrata</i>	various	X					X	PM
<i>Neriere emphana</i>	wood			X				M

	Habitat preference	PFP10	PFM10	MTW09	MTP10	MTM10	MTM11	TRAP TYPE
<i>Neriere montana</i>	wood	X		X	X	X	X	PM
<i>Neriere peltata</i>	wood			X				M
<i>Palliduphantes pallidus</i>	moss/grasses	X					X	PM
<i>Porrhomma convexum</i>	dark habitats	X			X			PM
<i>Porrhomma oblitum</i>	wet	X						P
<i>Porrhomma pallidum</i>	wood	X						P
<i>Porrhomma pygmaea</i>	marshy						X	M
<i>Porrhomma rosenhaueri</i>	dark habitats		X					P
<i>Saaristoa abnormis</i>	various	X						P
<i>Tenuiphantes cristatus</i>	shrubs	X						P
<i>Tenuiphantes flavipes</i>	various	X						P
<i>Tenuiphantes tenuis</i>	various	X	X	X		X	X	PM
<i>Tenuiphantes zimmermanni</i>	various	X		X				PM
<i>Tallusia experta</i>	various	X	X					P
LYCOSIDAE								
<i>Alopecosa pulverulenta</i>	open /herbs	X						P
<i>Arctosa leopardus</i>	marshy		X					P
<i>Pardosa amentata</i>	various	X	X			X	X	PM
<i>Pardosa lugubris</i>	open/warm	X						P
<i>Pardosa nigriceps</i>	herbs						X	M
<i>Pardosa pullata</i>	various	X						P
<i>Pardosa saltans</i>	wood edges	X					X	PM
<i>Pirata hygrophilus</i>	wet/wood	X	X			X	X	PM
<i>Pirata latitans</i>	wet/open	X	X					P
<i>Pirata piraticus</i>	wet/open	X	X					P
<i>Trochosa terricola</i>	wet	X						P
<i>Trochosa rucicola</i>	wet	X						P
MIMETIDAE								
<i>Ero cambridgei</i>	low vegetaion		X					P
<i>Ero furcata</i>	low vegetaion	X	X				X	PM
NESTICIDAE								
<i>Nesticus cellulanus</i>	dark wet holes	X						P
PHILODROMIDAE								
<i>Philodromus cespitum</i>	conifers					X		M
<i>Philodromus collinus</i>	conifers			X				M
<i>Philodromus dispar</i>	low vegetation	X						P
PISAURIDAE								
<i>Pisaura mirabilis</i>	shrubs			X	X	X	X	M
SALTICIDAE								
<i>Ballus chalybeius</i>	wood	X						P
<i>Marpissa muscosa</i>	bark of trees			X				M
<i>Salticus zebraneus</i>	mostly conifers			X				M
TETRAGNATHIDAE								
<i>Metellina mengei</i>	shrubs			X		X	X	M
<i>Metellina merianae</i>	dark wet holes	X						P
<i>Metellina segmentata</i>	shrubs			X				M
<i>Pachygnatha clercki</i>	wet	X	X	X	X	X	X	PM
<i>Pachygnatha degeeri</i>	grasses	X					X	PM
<i>Pachygnatha listeri</i>	wet	X						P
<i>Tetragnatha montana</i>	various	X		X		X	X	PM

	Habitat preference	PFP10	PFM10	MTW09	MTP10	MTM10	MTM11	TRAP TYPE
Theridiidae								
<i>Enoplognatha ovata</i>	various	X		X		X	X	PM
<i>Enoplognatha thoracica</i>	herbs/warm						X	M
<i>Episinus angulatus</i>	low vegetation	X						P
<i>Paidiscura pallens</i>	trees/shrubs						X	M
<i>Platnickina tinctoria</i>	trees/shrubs						X	M
<i>Robertus lividus</i>	wood	X					X	PM
<i>Robertus neglectus</i>	wood	X						P
<i>Rugathodes instabilis</i>	marsh/grasses	X	X	X			X	PM
<i>Theridion pictum</i>	wet/shrubs			X		X	X	M
<i>Theridion varians</i>	low vegetation			X			X	M
Thomisidae								
<i>Ozyptila praticola</i>	various	X		X				PM
<i>Ozyptila trux</i>	wet	X						P
<i>Xysticus cristatus</i>	shrubs					X		M
<i>Xysticus lanio</i>	wood	X						P
<i>Xysticus luctuosus</i>	wood/shrubs			X				M
<i>Xysticus ulmi</i>	wet			X	X	X		M
Number of species		103	31	40	15	26	38	

Table 5: Opiliones found in pit-falls at Viesville: species and their numbers. A very few were captured with a Malaise Trap; these are reported in a separate column (MT = Malaise Trap).

	♂/♀/j.	Total	of which in MT
Nemastomatidae			
<i>Nemastoma bimaculatum</i>	57/69/0	126	
<i>Nemastoma lugubre</i>	32/30/0	62	
<i>Paranemastoma quadripunctatum</i>	29/39/0	65	
Trogulidae			
<i>Trogulus closanicus</i>	2/0/0	2	
<i>Trogulus nepaeformis</i>	1/1/0	2	
<i>Anelasmacephalus cambridgei</i>	16/4/0	20	
Phalangiidae			
<i>Opilio canestrinii</i>	1/0/0	1	
<i>Platybunus pinetorum</i>	0/2/18	20	
<i>Rilaena triangularis</i>	82/126/46	254	5/5/0
<i>Lophopilio palpinalis</i>	66/220/18	304	
<i>Oligolophus tridens</i>	23/174/3	200	1/1
<i>Paroligolophus agrestis</i>	1/15/0	16	
<i>Mitopus morio</i>	8/3/0	11	1/1
<i>Homalenotus quadridentatus</i>	0/0/2	2	
<i>Leiobunum rotundum</i>	3/2/1	6	3/1/1
Total		1091	19

Table 6: Overview of the number of belgian sites from were a given number of species are reported (Viesville not included).

Number of sites with	Number of species
172	1
62	2
35	3
27	4
22	5
23	6
16	7
17	8
7	9

Number of sites with	Number of species
14	10
7	11
4	12
7	13
5	14
2	15
4	16
1	19

Table 7: Pseudoscorpiones (♂♂ / ♀♀).

Pitfalls	24/05/2010	26/09/2010	14/11/2010	24/06/2011
<i>Chernes cimicoides</i> (Fabricius, 1793)	0/1			
<i>Chthonius (C.) tenuis</i> L. Koch, 1873		0/1		
<i>Neobisium (N.) carcinoides</i> (Hermann, 1804)			0/1	
<i>Chthonius (C.) ischnocheles</i> (Hermann, 1804)				0/1
Malaise traps	22/05/2009	05/06/2009	13/06/2009	
<i>Chernes cimicoides</i> (Fabricius, 1793)	2/3	0/1	0/1	

Verslag van de 100ste Vergadering van ARABEL van zaterdag 20 september 2014 om 14.30u in het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen

Aanwezig : Mark Alderweireldt, Jan Bosselaers, Rop Bosmans, Domir De Bakker, Arthur Decae, Wouter Fannes, André Fraiture, Bryan Goethals, Arnaud Henrard, Ludwig Jansen, Marc Janssen, Rudy Jocqué, Ruben Mistiaen, Pierre Oger, Thiebe Sleeuwaert, Johan Van Keer,

Verontschuldigd: Baert Léon, Hendrickx Frederik, Lambeets Kevin, Loos Gilbert, Van Keer Koen, Van Nieuwenhuysse Lut.

De vice-voorzitter opent de vergadering om 14.45u.

1. Het verslag van de vergadering van 24 april 2014 wordt unaniem goedgekeurd.
2. Rudy Jocqué geeft een kort overzicht van de stand van zaken in het huisspinnen-project. De eerste fase (tot eind september 2014) is zo goed als afgelopen en gaat binnenkort over in de tweede fase (1.X.2014 – 30.IX.2015). Er zijn tot nu toe meer dan tweehonderd observaties beschikbaar. Deze zijn opgenomen in een EXCEL-bestand en zullen worden overgeheveld naar een Filemaker-Pro databank. Deze bestaat uit drie gelinkte bestanden: de records, de gebouwen en de soorten. Deze databank moet de analyse van de gegevens vergemakkelijken. De eerste resultaten waaronder reeds enkele verrassingen worden kort besproken, er wordt een verspreidingskaartje van de medewerkers getoond en de problemen worden geëvalueerd.
3. Marc Janssen geeft een kort overzicht van de status van de Grote oeverspin (*Dolomedes plantarius*) te Mariahof (Bree), na de ingrijpende herinrichtingswerken. De werken hadden de bedoeling het aspect 'visvijver' van deze plas (23 ha) weg te werken vooral door de steile oevers te laten aflopen. Daarvoor moest de vijver gedurende een volledige winter drooggelegd worden en werden zware machines ingezet. De vrees dat *D. plantarius* daardoor zou verdwijnen bleek ongegrond. De spreker heeft voor het bemonsteren van de doelsoort een drijvende bodemval ontworpen wat nodig bleek omdat het waterniveau van de vijver vrij sterk fluctueert. De val werd tegelijkertijd getest in een onaangeroerde aanpalende vijver waar de soort ook voorkomt. Reeds bij de eerste staalnamen bleek *D. plantarius* nog aanwezig in de behandelde vijver. Verdere staalnamen bevestigen deze gunstige ontwikkeling. Details van de studie zijn in deze Nieuwsbrief van ARABEL opgenomen (cfr blz. 55).
4. Arnaud Henrard geeft een overzicht van zijn onderzoek over de mediterrane *Orchestina* in samenwerking met Luis Crespo uit Portugal. De studie wordt bemoeilijkt door verschillende factoren: de gewoonte van Simon om 'conspecifieke' specimens van verschillende origine in één buisje onder te brengen, de zeer summiere illustraties van vele soorten, en de onvindbaarheid van materiaal van Denis. Tot nu toe zijn 12 soorten beschreven uit de regio. Vier daarvan blijken synoniemen maar er worden vier nieuwe soorten ontdekt zodat de uiteindelijke balans bij 12 soorten blijft. Het gekende verspreidingsgebied van vele soorten wordt dank zij deze studie sterk uitgebreid.
5. Rop Bosmans geeft een kort verslag van het ESA congres in Turijn. Er waren 217 deelnemers waaronder 6 landgenoten, en vertegenwoordigers uit 41 landen. De interessante keynote presentatie van Frederik Hendrickx kon op veel bijval rekenen. Een zeer belangrijke mededeling betrof de spinnen-catalogus die nu gehuisvest is in Bern (CH) en in een totaal nieuw kleedje is gegoten. W. Nentwig, die de eindverantwoordelijkheid heeft voor de catalogus, is nu ook de nieuwe voorzitter van ESA. Nieuwe 'honorary members' van

ESA zijn Torbjorn Kronestedt, Roland Stockman en Jörg Wunderlich (<http://www.european-arachnology.org/society/honorary-members.shtml>).

6. Recent arachnologisch onderzoek. Rudy Jocqué en Jan Bosselaers geven een kort overzicht van recent belangwekkend onderzoek in de arachnologie en beklemtonen voor ARABEL-leden belangrijke aspecten in de publicaties vermeld in annex.

7. Jan Bosselaers geeft een gedetailleerd relaas van zijn onderzoek over de spinnen van de Gavarres en de aanpalende kust in Catalonië. Hij geeft een beschrijving van het gebied met de klemtoon op de geologie die, zoals kan worden verwacht, een belangrijke rol blijkt te spelen. Tijdens zijn onderzoek in 2012-2013 met verschillende collectiemethoden (bodenvallen, zeven, kloptrechter) vond hij niet minder dan 212 soorten waarvan 47 nog niet waargenomen in Catalonië en 4 nieuw voor continentaal Spanje en 4 voor het Iberisch schiereiland. De studie zal gepubliceerd worden als een speciale uitgave van de Nieuwsbrief van ARABEL.

8. Varia

- Johan Van Keer vermeldt twee nieuwe exoten en de vondst van een kas-spin buitenshuis.

Callobius nomeus (Chamberlin, 1919), Amaurobiidae, een spin uit N. Amerika gevonden in een container in Duffel op 11 april 2014.

Coleosoma acutiventer (Keyserling, 1884), Theridiidae (junior synoniem van *Coleosoma floridanum*) gevonden in de Antwerpse Zoo in een verwarmd reptielenpaviljoen op 16 juni 2014.

Uloborus plumipes Lucas, 1848 werd buiten gevonden in de omgeving van Duffel op 2 september 2014.

- Pierre Oger meldt een nieuwe spin voor de Belgische fauna die werd gevonden in 'De Maten' bij Genk: *Emblyna brevidens* (Kulczyński, 1897), Dictynidae.

- Ludwig Jansen en Pierre Oger zouden het op prijs stellen indien ARABEL materiaal zou kunnen kopen op vraag van de leden en dat onder de geïnteresseerden tegen betaling verspreiden. Vooral buisjes, microtubes en gedenatureerde alcohol staan op het verlangenlijstje. Arthur Decae voegt hier nog glasparels aan toe.

- Ruben Mistiaen herhaalt zijn voorstel om de bibliotheek van ARABEL te digitaliseren. Er is consensus over het feit dat het geen zin heeft de taxonomische werken die nu via de wereldcatalogus kunnen gedownload worden, in te voeren. Er is ook eenstemmigheid over het nut om zeldzame werken als PDF beschikbaar te maken. Die zouden eerst door Johan V.K. worden uitgefilterd. Er wordt afgesproken dit op de volgende vergadering van het bureau te bespreken.

De Vice-voorzitter sluit de vergadering om 17.45 u.

Annex

BOLZERN, A., BURCKHARDT, D. & HÄNGGI, A., 2013. Phylogeny and taxonomy of European funnel-web spiders of the *Tegenaria-Malthonica* complex (Araneae: Agelenidae) based upon morphological and molecular data. *Zoological Journal of the Linnean Society*, **168**: 723-848.

RAMÍREZ, M. J., 2014. The morphology and phylogeny of dionychan spiders (Araneae: Araneomorphae). *Bulletin of the American Museum of Natural History*, **390**: 1-374.

JÄGER, P., 2014a. *Cebrennus* Simon, 1880 (Araneae: Sparassidae): a revisionary up-date with the description of four new species and an updated identification key for all species. *Zootaxa*, **3790**(2): 319-356.

http://www.nytimes.com/2014/05/06/science/a-desert-spider-with-astonishing-moves.html?_r=0

NAKASU, E.Y.T, WILLIAMSON, S.M., EDWARDS, M.G., FITCHES, E.C., GATEHOUSE, J.A., WRIGHT, G.A., GATEHOUSE, A.M.R., 2014. Novel biopesticide based on a spider venom peptide shows no adverse effects on honeybees. *Proc. R. Soc. B.*, **281**: 20140619.

Rapport de la 100ème réunion d'ARABEL tenue le samedi 20 septembre 2014 à 14h30 à l'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique

Présents : Mark Alderweireldt, Jan Bosselaers, Rop Bosmans, Domir De Bakker, Arthur Decae, Wouter Fannes, André Fraiture, Bryan Goethals, Arnaud Henrard, Ludwig Jansen, Marc Janssen, Rudy Jocqué, Ruben Mistiaen, Pierre Oger, Thiebe Sleeuwaert, Johan Van Keer,

Excusé(e)s: Baert Léon, Hendrickx Frederik, Lambeets Kevin, Loos Gilbert, Van Keer Koen, Van Nieuwenhuysse Lut.

Le vice-président ouvre la réunion à 14h45 h.

1. Le rapport de la réunion du 24 avril 2014 est approuvé à l'unanimité.
2. Rudy Jocqué présente un compte rendu de la situation actuelle dans le projet 'araignées de maison'. La première phase (jusqu'à la fin de septembre) est presque terminée et passera bientôt dans la deuxième phase (1.X.2014 – 30.IX.2015). A présent plus de 200 observations sont disponibles. Elles sont répertoriées dans un document EXCEL et seront transférées dans une banque de données avec trois éléments: records, bâtiments et espèces. Cette banque doit faciliter l'analyse. Les premiers résultats parmi lesquels déjà quelques surprises, sont brièvement discutés. Une carte de distribution des collaborateurs est présentée et les problèmes sont évalués.
3. Marc Janssen donne un aperçu de l'état de *Dolomedes plantarius* à Mariahof (Bree) suite aux travaux radicaux de ré-aménagement. Les travaux avaient comme but d'éliminer l'aspect de vivier de cet étang (23 ha) en changeant l'inclinaison des berges dont la pente est devenue beaucoup moins raide. Puisque l'étang a dû être mis à sec pendant l'hiver entier et des machines lourdes ont dû être mis en œuvre, on craignait que le *Dolomedes* aurait pu disparaître. Les résultats obtenus par un piège flottant, conçu par l'orateur, ont démenti cette crainte. Ce type de piège était nécessaire à cause du niveau fluctuant de l'étang. Des pièges de ce type furent installés dans l'étang de Mariahof et un étang avoisinant qui n'a pas été aménagé. Déjà les premières récoltes ont démontrés la présence de *Dolomedes plantarius* dans les deux étangs. Les récoltes ultérieures ont confirmé cette évolution positive. Les détails de cette étude sont publiés dans cette lettre de contact d'ARABEL (cfr. P. 55).
4. Arnaud Henrard présente un compte rendu de sa recherche sur les *Orchestina* de la région méditerranéenne principalement, en collaboration avec Luis Crespo, un collègue Portugais. L'étude a rencontré plusieurs difficultés: l'habitude de Simon de mettre tous les spécimens 'co-spécifiques' d'origines différentes dans un même tube, les illustrations parfois très sommaires des espèces connues, et le matériel introuvable de Denis pour n'en mentionner que quelques-unes. A l'heure actuelle, 12 espèces ont été décrites de la région. Quatre d'entre elles apparaissent être des synonymes mais par contre, quatre espèces inédites ont été découvertes. Le bilan reste donc à 12 espèces, mais pourrait encore augmenter car les spécimens identifiés comme *Orchestina pavesii* (Simon, 1873) de différentes collections et origines semblent montrer en réalité une diversité cachée au sein de ce groupe et mènera probablement à la reconnaissance d'espèces nouvelles supplémentaires. Pour beaucoup de ces espèces l'aire de répartition connue est fortement élargie grâce à cette étude.
5. Rop Bosmans donne un rapport succinct du Congrès ESA à Turin. Sur les 217 participants venant de 41 pays, il y avait 6 compatriotes. La présentation 'keynote' de Frederik Hendrickx a été très appréciée. Une communication importante concerne le déménagement du catalogue mondial des araignées à Bern (CH) et qui a changé profondément d'allure. W. Nentwig, qui a la responsabilité du catalogue est aussi le nouveau

président du ESA. Les nouveaux 'honorary members' du ESA sont Torbjorn Kronestedt, Roland Stockman et Jörg Wunderlich (<http://www.european-arachnology.org/society/honorary-members.shtml>).

6. Recherches arachnologiques récentes. Rudy Jocqué et Jan Bosselaers donnent un aperçu de recherches récentes et remarquables dans le champ de l'arachnologie. Ils soulignent l'importance, pour les membres d'ARABEL, des publications mentionnées en annexe.

7. Jan Bosselaers présente sa recherche sur les araignées des Gavarres et la côte avoisinante en Catalogne (Espagne). Il donne une description de la région avec beaucoup d'attention pour la géologie qui joue, comme prévu, un rôle important pour la faune. Pendant ces études en 2012-2013 avec des méthodes différentes (pièges, battage, tamis) il a répertorié pas moins de 211 espèces dont 47 nouvelles pour la Catalogne, et 4 n'ont pas encore été répertoriées de l'Espagne continentale et 4 pour la presqu'île Ibérique. L'étude sera publiée dans un volume spécial la feuille de contact d'ARABEL.

8. Varia

- Johan Van Keer mentionne deux espèces exotiques nouvelles et la trouvaille d'une araignée de serre à l'extérieur.

Callobius nomeus (Chamberlin, 1919), Amaurobiidae, une araignée d'Amérique du Nord dans un container à Duffel le 11 avril 2014.

Coleosoma acutiventer (Keyserling, 1884), Theridiidae (synonyme junior de *Coleosoma floridanum*) trouvée au Zoo d'Anvers dans le pavillon des reptiles chauffé le 16 juin 2014.

Uloborus plumipes Lucas, 1848 a été trouvée dehors dans les environs de Duffel le 2 septembre 2014.

- Ludwig Jansen et Pierre Oger se demandent si ARABEL ne pourrait pas acheter du matériel à la demande des membres. Ils pensent surtout à des tubes, micro-tubes, et éthanol. Arthur Decae ajoute des micro-perles à la liste.

- Ruben Mistiaen répète sa proposition de digitaliser la bibliothèque d'ARABEL. Il y a consensus sur le fait qu'il n'a pas de sens d'inventorier les travaux taxinomiques qui sont maintenant disponibles par le biais du catalogue mondial. Il y a unanimité sur l'idée de mettre à disposition les travaux rares sous forme de PDF. Ces publications seront filtrées par Johan V.K. Cette issue sera discutée lors de la prochaine réunion du bureau.

Le vice-président clôture la réunion à 17h45.

Annexe

BOLZERN, A., BURCKHARDT, D. & HÄNGGI, A., 2013. Phylogeny and taxonomy of European funnel-web spiders of the *Tegenaria-Malthonica* complex (Araneae: Agelenidae) based upon morphological and molecular data. *Zoological Journal of the Linnean Society*, **168**: 723-848.

RAMÍREZ, M. J., 2014. The morphology and phylogeny of dionychan spiders (Araneae: Araneomorphae). *Bulletin of the American Museum of Natural History*, **390**: 1-374.

JÄGER, P., 2014a. *Cebrennus* Simon, 1880 (Araneae: Sparassidae): a revisionary up-date with the description of four new species and an updated identification key for all species. *Zootaxa*, **3790**(2): 319-356.

http://www.nytimes.com/2014/05/06/science/a-desert-spider-with-astonishing-moves.html?_r=0

NAKASU, E.Y.T, WILLIAMSON, S.M., EDWARDS, M.G., FITCHES, E.C., GATEHOUSE, J.A., WRIGHT, G.A., GATEHOUSE, A.M.R., 2014. Novel biopesticide based on a spider venom peptide shows no adverse effects on honeybees. *Proc. R. Soc. B.*, **281**: 20140619.

Arachnologische werken van de hand van Belgische arachnologen gepubliceerd in 2014 Travaux arachnologiques publiés par les arachnologues belges en 2014

SPINNEN VAN BELGIË

- BAERT, L., VANHERCKE, L. & LIMBOURG, P., 2014. The arachnofauna (Arachnida) of a marshy River valley situated at Viesville (Province of Hainaut). *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 29(3): 65-90.
- HENRARD, A., VAN KEER, J. & JOCQUÉ, R., 2014. On the spider species *Oecobius amboseli* Shear & Benoit, 1974 (Araneae; Oecobiidae) newly found in Belgium and Rwanda. *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 29(1,2): 1-8.
- JACOBS, M., 2014. Loopkevers en Spinnen Bellebargiebos. *Atalanta*, 42(1): 7-21.
- JANSEN, L., 2014. Opmerkelijke veldwaarnemingen. *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 29(1,2): 36-37.
- JANSSEN, M., 2014. Spinnen van het munsterbos te Munsterbilzen (Limburg, België). *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 29(1,2): 9-15.
- JANSSEN, M., 2014. Over het voorkomen van de Grote oeverspin, *Dolomedes plantarius* (Clerck, 1757), in het Mariahof (Bree, België) na de ingrijpende herinrichtingswerken. *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 29(3): 55-59.
- LAMBRECHTS, J., DE KONINCK, H.[†], JACOBS, M. & ZWAENEPOEL, A., 2014. Spinnen in het Vloethemveld te Zedelgem (West-Vlaanderen). Monitoring in 2009 en 2012 van LIFE werkzaamheden. *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 29(1,2): 16-35.
- MARTENS, C., DE BLAUWE, H., DEKONINCK, W., KEKENBOSCH, R., LOCK, K., MENTEN, J., PEETERS, K., POLLET, M., VERHOEYEN, K. & VERSIGGHEL, J., 2014. Resultaten van een Malaisevalcampagne in de vallei van de Zeverenbeek (Deinze, Oost-Vlaanderen, België). *Bulletin van het Koninklijke Belgische Vereniging voor Entomologie*, 150(2): 11-131.
- OGER, P., 2014. First record of *Emblyna brevidens* (Kulczyński, 1897) (Araneae: Dictynidae) for Belgium. *Nieuwsbrief van de Belgische Arachnologische Vereniging*, 29(3): 60-64.
- PARMENTIER, T., DEKONINCK, W. & WENSELEERS, T., 2014. Verstekelingen met een geurtje in de bosmierennesten van De Haan. In: Bosreservaten nieuws. Nieuwsbrief van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, 13: 20-21.
- PLETINCK, R., 2014. Waargenomen spinnen 2013 (januari-oktober). *Atalanta*, 42(1): 3-6.
- VANTHOURNOUT, B., VANDOMME, V. & HENDRICKX, F., 2014. Sex ratio bias caused by endosymbiont infection in the dwarf spider *Oedothorax retusus*. *The Journal of Arachnology*, 42: 24-33.
- VANTHOURNOUT, B., DESWARTE, K., HAMMAD, H., BILDE, T., LAMBRECHT, B. & HENDRICKX, F., 2014. Flow cytometric sexing of spider sperm reveals an equal sperm production ratio in a female-biased species. *Biology letters*, 10: 20140159. 5 pp. <http://dx.doi.org/10.1098/rsbl.2014.0159>.
- VANUYTVEN, H., 2014. *Theridion asopi* n. sp., a new member of the *Theridion melanurum* group (Araneae: Theridiidae) in Europe. *Arachnology*, 16(4): 127-134.

SPINNEN UIT HET BUITENLAND

- BAERT, L., 2014. Ochyroceratidae (Araneae) of Ecuador. *Bulletin van de Koninklijke Belgische Vereniging voor Entomologie*, 150(1): 70-82.
- BAERT, L., 2014. Three new *Eustala* (Araneae, Araneidae) species from the Galápagos Islands (Ecuador). *European Journal of Taxonomy*. *European Journal of Taxonomy*, 86: 1-18. <http://dx.doi.org/10.5852/ejt.2014.86>

- BAERT, L., VAN KEER, J. & WAUTER, N., 2014. The spider *Theridion melanostictum* (Araneae, Theridiidae), a recent introduction to Galápagos? *Galápagos Research*, 68, published online-first on 7 October 2014.
- BOSMANS, R., 2014. *Tetragnatha shoshone* Levi, 1981 nouvelle espèce pour la France (Araneae: Tetragnathidae). *Revue arachnologique, série 2*, 1: 10-11.
- BOSMANS, R., 2014. On the identity of the genera *Anagraphis* Simon, 1893 and *Macedoniella* Drensky, 1935 with two new synonyms (Araneae: Gnaphosidae). *Arachnologische Mitteilungen* 48: 38-41.
- BOSMANS, R. & OGER, P., 2014. *Typhocrestes pekkai* sp.n., a new erigonid spider from Corsica (Araneae: Linyphiidae). *Arthropoda Selecta* 23(2): 107-109.
- BOSMANS, R., ÖZKÜTÜK, R. S., VARLI, S. V. & KUNT, K. B., 2014. Description of a new *Zodariion Walckenaer*, 1826 from Turkey (Zodariidae; Araneae). *Turkish Journal of Zoology* 38: 99-101.
- CRESPO, C. L., BOSMANS, R., CARDOSO, P. & BORGES, P. A. V., 2014. On the endemic species of the subfamily Micronetinae Hull, 1920 (Araneae: Linyphiidae) of the archipelago of Azores (Portugal). *Zootaxa Zootaxa* 3841(3): 403-417.
- DECAE, A. E. & BOSMANS, R., 2014. The synonymy of the trapdoor spider genera *Cyrtauchenius* Thorell 1869 and *Amblyocarenum* Simon 1892 reconsidered (Araneae, Mygalomorphae, Cyrtaucheniidae). *Arachnology* 16(5): 182-192.
- DE BUSCHERRE, C., FANNES, W., HENRRARD, A., GAUBLomme, E., JOCQUÉ, R. & BAERT, L., 2014. Unraveling the Goblin Spiders puzzle: rDNA Phylogeny of the family Oonopidae (Araneae). *Arthropod Systematics & Phylogeny*, 72(2): 177-192.
- DEJEAN, F., DANFLOUS, S. & BOSMANS, R., 2014. *Silometopus rosemariae* Wunderlich, 1969 (Linyphiidae) enfin ajouté à la faune de France et d'Espagne et corrections de quelques dates de description. *Revue arachnologique, série 2*, 1: 5-8.
- HENRRARD, A., JOCQUE, R. & BAEHR, B., 2014. Redescription of *Tapinesthis inermis* (Araneae, Oonopidae) with detailed information on its ultrastructure. *European Journal of Taxonomy* 82: 1-20. <http://dx.doi.org/10.5852/ejt.2014.82>
- NZIGIDAHERA, B. & JOCQUÉ, R., 2014. On the genus *Pachygnatha* (Araneae, Tetragnathidae) in the Albertine Rift of Burundi, with the description of three new species. *European Journal of Taxonomy* 93: 1-16. <http://dx.doi.org/10.5852/ejt.2014.93>
- NZIGIDAHERA, B. & JOCQUÉ, R., 2014. On the Afrotropical genus *Holmelgonia* (Araneae, Linyphiidae), with the description of three new species from the Albertine Rift. *European Journal of Taxonomy* 77: 1-18. <http://dx.doi.org/10.5852/ejt.2014.77>
- OGER, P. & PICARD, J., 2014. Découverte en France de *Mermessus denticulatus* (Banks, 1898) (Araneae, Linyphiidae). *Revue Arachnologique* 21: 2-4.
- POLOTOW, D. & JOCQUÉ, R., 2014. The new spider genus *Arctenus*, an afrotropical representative of the Calocteninae (Araneae: Ctenidae). *Journal of Arachnology*, 42(3): 240-247.
- UYAR, Z., BOSMANS, R. & UĞURTAŞ, I. H., 2014. New faunistic data for the family Araneidae (Araneae) in west Anatolia (Turkey). *Entomological News* 124 (2): 120-130.
- VAN KEER, J. & BOSMANS, R., 2014. A new species of *Scytodes* from Algeria (Araneae: Scytodidae), with a review of the species from the Maghreb. *Zootaxa* 3894 (1): 131-140.

ARACHNIEDEN UIT HET BUITENLAND

- HENDERICKX, H., 2014. *Paraliochthonius singularis* (Menozzi, 1924) (Chthoniidae), a new pseudoscorpion to the Spanish fauna. *Entomo-info*, 24(4): 75-77
- HENDERICKX, H. & BOONE, M., 2014. The First fossil *Faella* Ellingsen, 1906, representing an unexpected pseudoscorpion family in Baltic amber (Pseudoscorpiones, Faellidae). *Entomo-info*, 25(1): 5-11.

WERKEN MET VERSPREIDINGSGEGEVENS VAN BELGIË

- PUZIN, C., LEROY, B. & PÉTILLON, J., 2014. Intra- and inter-specific variation in size and habitus of two sibling spider species (Araneae: Lycosidae): taxonomic and biogeographic insights from sampling across Europe. *Biological Journal of the Linnean Society*, 113: 85-96.

THALER-KNOFLACH, B., HÄNGGI, A., KIELHORN, K.-H. & VON BROEN, B., 2014. Re-visiting the taxonomy of the rare and tiny comb-footed spider *Carniella brignolii* (Araneae, Theridiidae). *Arachnologische Mitteilungen*, 47: 7-13.